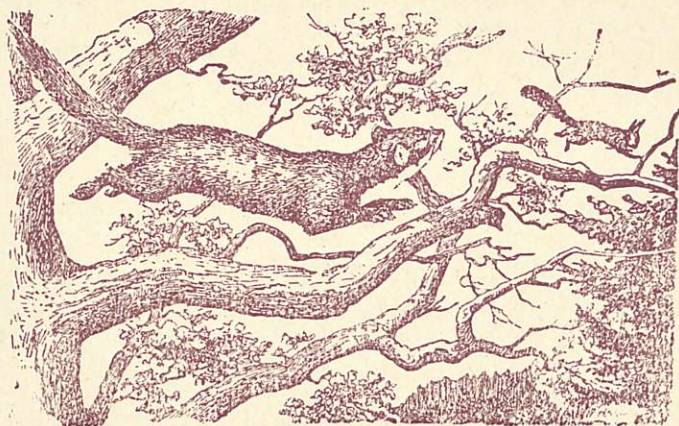

SATUPIRTTI N:o 35

TOSITARINOITA JA SATUJA
SUOMEN PETOJEN
ELÄMÄSTÄ

WERNER SÖDERSTRÖM
OSAKEYHTIÖ

TOSITARINOITA JA SATUJA

SUOMEN PETOJEN ELÄMÄSTÄ

PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖN
KIRJAPAINOSSA PORVOOSSA 1921

Karhu.

Sumuisena lokakuun päivänä tallusteli karhu suon rantaa, mieltien mihin sopivan talviasunnon saisi. Tuossa, suon keskellä oli korkea kaunis saari. Karhu istahti, katseli saarta ja ajatteli itsekseen:

„Tuolla on minun lapsuuteni koti, tuolla synnyin ja sisareni ja veljeni kanssa leikkiä löin. Muistan sen päivän, jolloin isänläksi metsään pyydystämään. Hetken kuluttua kuului sieltä koirien haukuntaa ja sitten kovaa pauketta. Siitä lähtien en ole isää nähnyt. Emokin pelästyi niin että häätäntyneenä juoksi toiselle puolen saarta ja sieltä metsään, ja sinne hänkin katosi. Meille lapsille tuli hätä. Emme ymmärtäneet minne mennä, mitä tehdä. Miksi isä ja äiti jättivät meidät näin yksin? Juoksimme levottomina ympäri saarta piilopaikkaa etsien. Kolmeen päivään emme uskaltaneet lähteä pois lymyapaikastamme. Mutta vihdoin pakotti meidät nälkä ruokaa hakemaan. Saaressa olikin runsaasti syötävää, sillä vehkaa kasvoi rannalla, lakkoja suolla, mustikoita, puolukoita ja sienä metsässä. — Kun ikävä oli haihtunut, kului kesä meiltä hauskaasti. Kiipeilimme puissa; painimme, uiskentelimme suon lammikoissa ja teimme monta kuperkeikkaa. Oikein mieleni käy iloiseksi, kun sitä aikaa muistelen.

„Kolmena talvena olen tällä samalla saarella pesää pitänyt. Mutta viime talven nukuin kaukana täältä. Minua epäilytti saaren turvallisuus, sillä nukkuessani olin nähnyt niin pahaä unta, etten uskaltanut neljänneksi talveksi tänne asettua. Olin kuulevinani koirien haukuntaa ja suksien suhahtelua. Tämä uni vaikutti minuun tuskallisesti ja häiritsi koko talvileponi. Onneksi olin kuitenkin niin hyvin peittyneenä lumikinosten suojaan, ett'eivät metsän kulkijat pesääni huomanneet. Poikani saivat syntyä rauhassa. Hellästi niitä hoidin, kunnes aurinko sulatti kinokset ja houkutteli meidät pesästä. Kolme niitä oli; réippaita ja kau-niita olivat kaikki.

Karhu-emo poikasineen metsässä.

Kevätpuoli kesästä kului hauskasti. Poikani kanssa leikkessani tunsin itsenikin nuoreksi. Isäukko kävi meitä katsomaan, mutta ei hän kauan luonamme viihtynyt. Laajemmille saloille hänen mielensä paloi.“

„Eräänä päivänä iloisimmassa leikissä pyöriessämme ilmestyi joukko ihmisiä suon vastaiselle rannalle. He tekivät tulen ja lähtivät suosuksillaan hiihtämään suolle. Sieltä he poimivat kauniit lakat tuokkosiinsa. Silloin minä kovin pelästyin — näytti kuin uneni kävisi toteen. Otin poikaset syliini ja kannoin ne kiiruusti suon poikki metsään, viedäkseni ne erämaan piiloihin. Mutta onnettomasti päättyi tämä matka, sydäntäni vihloo sitä muistelllessani. Matkalla tapasimme karhunkiertäjiä, jotka ahdistivat meitä rajusti. Ja pienet poika-raukkani joutuivat heidän saaliikseen.“ — Karhu-emo huokasi syvään ja pyyhki kyönelet silmistään. — „Sen jälestä en ole tohtinut liikkua näillä mailla, vaikka aina olen tänne mielinyt. Tulin nyt kuitenkin katsomaan uskaltaisiko näille muistossa armaille seuduille uudelleen asettua.“

Samassa saapui karhu-ukkokin paikalle. „Mitäs siinä mietiskelet“, kysyi hän emolta, „kun oikein itkeä tillität?“

„Muistelen tässä menneitä aikoja ja katselen pesäpaikkaa talveksi“, vastasi emol!

„Niin, niin, täällä on hyviä pesäpaikkoja kaatuneitten puitten juurilla maakuopissa tahi rotkoissa, — mihin vain haluat. Päättä kuitenkin pian. Nyt on jo lokakuun loppupuoli käsissä. Marraskuussa saavuttaa jo lumi, ja sitä ennen on pesä sisustettava, haettava sammalet, kuusenoksat ja lehdet. Pehmeä ja mukava sen olla pitää.“

Karhuemon mieli sulii. Tuli taas hyvälle tuulelle, kun kuuli ukon huolenpidon ja varovaisuuden. „Aiotko itse asettua näille paikoille?“ kysyi hän ukolta.

„Minnekäpä muuallekaan menisin, jos kerran sinä tänne asetut. Tuon muuten terveisiä viimevuotisilta poikasiltasi.“ — „Vai terveisiä“, vastasi emo ihmeissään. „Missä sinä ne tapasit?“

„Minua ne juuri silloin kiersivät, kun sinun poikasesi siihen näkyviin tulivat ja metsästäjät ihastuivat poikasiin niin, että hetkeksi unhottivat minut, ja minä pääsin livistämään pakoon. Sittemmin kiertelin saloja, sinua etsiskelin, ja sillä matkalla näin taas poikaset — ne juoksivat kytkettyinä miesten perästä. Olin niin lähellä, että kuulin miesten sanovan: 'Nämä pennut ovat niin kauniita, että lähetämme ne Helsinkiin. Siellä saamme niistä hyvän hinnan ja siellä niitä hoidetaan hyvin'.“

„Hoidetaan hyvin“, huudahti emo. „Vankeuteenhan ne siellä joutuvat. Eikä ihmisten hellinkään hoito salomaan vapautta vastaa! Luoja loi otson salomaan kuninkaaksi eikä ihmisten orjaksi. Rakkaat poikani, kuinka syvästi surenkaan teidän kohtaloanne!“

Kuumana paahtoi elokuun aurinko karhun häkkiin Helsingin Korkeasaarella. Sinne oli vasta tuotu kaksi karhunpentua. Oudostuen uutta olopaikkaansa liikkuvat pennut levottomina ja pelokkaina häkissään.

„Mihin ihmeeseen me nyt olemme joutuneet?“ kysäisi Nalle Nellalta.

„En ymmärrä“, vastasi Nella, „mutta oudolta ja pelottavalta kaikki tämä näyttää.“

„Mikä tuo runko on, joka tuossa seistä töröttää? Minusta se on täynnä okia“, ihmetteli Nalle.

„Ehkä se on joku puu olevinansa“, vastasi Nella. „Ja tuo sitten tuossa, onkohan se kivi? Koskeppas siihen — uskallatko?“

„Minäkö en uskaltaisi!“ vastasi Nalle, ja samalla hän sivalsi nuorassa riippuvaa palloa, että se alkoi heilahdella edestakaisin.

Ihmeissään katselivat pennut palloa. „Lentävätkö täällä kivet viskaamatta“, sanoi Nella kummissaan.

„Tiesi mitä tekevät“, vastasi Nalle, „täällähän on kaikki niin eriskummallista. Minkälainen se on tässä tämä aitakin!“ huudahti hän ja alkoi puristaa häkin rautoja minkä jaksoi.

„Entä tämä maanpinta sitten“, virkkoi Nella. „Olen sitä jo kuopinut niin että kynteni ovat arat, mutta siihen vain en kuoppaa saa. Ja mikä siivottomuus täällä on, oikein on paha ollakseni. Emme pääse liikkumaan sen vertaa että voisimme pitää puhdasta ympärillämme. Mitä emo sanoisi, jos näkisi tämän?“

„Emo raukka, missä hänkin lienee — vieläkö hän elänee“, huokasi Nalle. „Voi, kuinka häntä ikävöin.“

Pentujen miettiessä tuli siihen hoitaja, tuoden heille vettä. Pelästyneenä hypähtivät pennut häkin loukkoon. Vasta hoitajan lähdettyä uskalsivat mennä katsomaan mitä heille ruuheen pantiin.

„Paljasta vettä!“ huudahtivat molemmat yhteen suuhun.

„Huomasitko“, sanoi Nella, „kuinka hän kasteli maan pintaa ja koetti raapia sitä? Eikä hänkään siihen kuoppaa saanut.“

„Mutta puhtaaksi hän sen sai“, vastasi Nalle.

Hoitaja tuli takaisin, aukaisi häkin oven, pani hihnan Nallen kaulaan ja otti sen häkin ulkopuolelle sekä antoi sille tutilla varustetun maitopullon. Nalle tarttui pulloon kaksin kämmenin ja alkoi imeä tuttia. Vähän väliä hän otti tutin suustaan, katseli iloisin silmin ympärillään olevia ihmisiä ja röhkäisi pitkään mielissään, joi uudelleen ja röhkki taas. Maidon loputtua suuttui Nalle pulloon, viskasi sen kauas luotaan ja alkoi kiljuen lyödä kuperkeikkaa. Ihmiset alkoivat nauraa täyttä kurkkua hänen vehkeilleen, ja sitä Nalle taas vuorostaan pää kallellaan ihmettelemään.

Kun Nalle oli suorittanut samat temput, istuivat he jälleen häkissä katsellen toisiaan.

„Enemmän täällä maitoa saamme kuin äiti antoi“, arveli Nalle.

„Mutta ei se ole niin lämmintä eikä niin makeata“, vastasi Nella.

Hetken vaiti oltuaan huokasi Nalle: „Mihinkä ne miehet mahtoivat Jukoa viedä, kun eivät meidän seuraan häntä laskeneet?“

„Juko raukka ei ollut oikein tervekkään“, vastasi Nella. „Mahtaneeko hän enää elääkään? Hän ikävöi äitiä niin kovin, että tuli vallan sairaaksi.“

Viikkoja kului. Oltiin syyskuun puolivälissä. Nalle ja Nella olivat jo kotiutuneet uuteen kotiinsa. Iloiset ja terveet he olivat. Hauskoilla kujeillaan ja monilla lystikkäillä tempuillaan he olivat joutuneet kaikkien saarella kävijäin suosikeiksi. Näyttipä siltä että olivat entisen kotinsa kokonaan unhottaneet. He iloitsivat uudesta tuttavapiiristään sekä niistä runsaista makeisista, joilla heitä joka päivä kestittiin.

SATU.

Mesikämmen. — Metsän kultainen omena.

Kerran oli karhu kahden poikasensa kera aamuretkeilyllä metsässä. Matkalla hän tapasi Mielikin, teki kohteliaan hyvänpäivän ja antoi kämmentä:

„Kuinka Metsolan ehtoisa emäntä tänään jaksaa?“ kysyi karhu.

„Kiitoksia kysymästä“, vastasi Mielikki, „minä jaksan vallan hyvin. Mutta kuinka metsän kuulu kuningas itse jaksaa?“

Karhu vastasi samoin: „Kiitos kysymästä! Tapiolassa on hyvä vuosi: maat ovat mehevät ja marjasato runsas.“

„Onpa metsän kuuluisalla kuninkaalla kaksi poikaakin, — kaksi kaunista prinssiä. Sukuunsa ovat tulleet“, puheli Mielikki imarrellen.

„Sukuunsa, sukuunsa“, vastasi karhu hyvillä mielin, „kehenkä se poika tulisi, jollei isäänsä.“

„Minä lähdin tänä kauniina aamupuhteena katsomaan, ovatko sinipiikani siltoja levittäneet, ettei karjani ojiin kompastuisi eikä soihin vajoaisi.“

„Tapiolassa onkin paljon kaunista karjaa. Ovatko hyvästi tänä kesänä säilyneet?“ kysyi karhu.

Karhu.

„Hyvästi ovat säilyneet“, vastasi Mielikki, „ja miksipä eivät säilyisikin, kun Tapiolassa on niin jalomielinen ja mahtava petojen hallitsija kuin itse metsän kuningas.“

„Teen puolestani minkä voin, kun ukko Tapio, metsän hyvä haltija, sallii minun rauhassa asuskella mehevillä kasvi- ja marjamaillaan.“

Siitä erkanivat Mielikki ja karhu kumpikin omille teilleen.

Kului aikoja. Mielikki ja karhu ahkerivat kumpikin alallaan. Talven tullessa hiihteli Mielikki sinipiikoinensa karjaa metsästä kotiin. „Huhuu, huhuu, huhuu!“ kaikui kaikkialla metsässä. Sillä matkalla tapasivat he karhun, joka oli ajamassa karjaa Metsolan linnaa kohti. Mielikki kokosi karjan ja huusi karhulle: „Terve tuloa Metsolaan!“

Kun karja oli metsästä kotiin saatettuna, viettivät sinipiiat keskenänsä syysjuhlaa. Tähän juhlaan kutsuivat he karhunkin poikinensa ja kestitsivät niitä muurahaispesillä ja medellä. Tämä oli karhusta parasta herkkua. Ahmien hän söi poikinensa sinipiikojen antimia. Kestitysten loputtua olivat karhujen kypälät ja suut yltympäri medestä tahrautuneet. Se huvitti sinipiikoja suuresti ja he alkoivat tanssia karhujen ympärillä piirissä laulaen:

Mes kämmen maiskuttelee
Poikasiaan imartelee:
Ootte kauniit simaprinssit
Mesikämmenet komeat.

Samassa kuuluu Metsolan torven toivotus. Tellervo simapilillä kutsui Tapiolan väkeä Metsolan syysjuhlille.

Sinne riensi kaikki kansa. Juhlassa syötiin, juotiin, soitettiin, laulettiin ja tanssittiin. Karhulle osoitettiin erityistä kunnioitusta. Tellervo ja sinipiiat opettivat karhun pikku prinssejä tanssimaan. Mutta kun karhu-ukon mielestä poikansa olivat liian jäykät oppimaan, astui hän itse piirin keskelle ja alkoi Tellervon soitellessa ja sinipiikojen hymistessä Tapion keralla tanssia tömistellä niin, että paadet paukkuivat ja tantereet jymisivät. Tanssin loputtua lausui karhu tyytyväisenä: „Näin sitä minun nuorena ollessani tanssittiin.“ Jonkun aikaa vielä huviteltuaan poistuivat vieraat, ja juhlat päättyivät. Kohteliaana emäntänä Mielikki pyysi vieraitaan toistekin talossa käymään. — — —

Eräänä kylmänä ja kirkkaana syksypäivänä Mielikin kutsua muistellen saapuikin karhu Metsolaan. Siellä otti Mielikki hänet taas vastaan parhaimman mukaan ja kestitsi monella tavalla ja kiitti Otsoa, metsän kuulua kuningasta siitä että oli saanut kaiken karjan talveksi talteen. Kun karhu teki lähtöä, meni Mielikki häntä saattamaan. Hän otti kultaisen avaimen vyöltään, avasi aitan oven ja toi aitasta suuren kultaisen omenan. Karhun luo tultuaan asetti hän omenan karhun otsalle. Selkä suorana kiitteli karhu tästä suuresta kunniasta, otti poikiaan kädestä, komentaen niitä suorana kävelemään samoin kuin isäkin tekee. „Kuninkaan poikien tulee tuntea arvonsa“, neuvoi hän poikiaan.

Siitä pitäen on karhu yrittänyt kävellä tallustaa kahdella jalalla. Ja karhun hyväilynimenä kaiken kansan kesken on siitä hetkestä lähtien ollut: Metsän kultainen omena.

Ilves ja susi.

Ilves oli saanut kaksi jänistä aamiaiseksi ja loikoili niitä sulatellen tyytyväisenä korkealla kallion kärjellä auringon lämmöstä nauttien ja ympäristöä tähystäen. Se on ilvesten tapa, kun ne ovat kylläisiä eikä nälkä pakota heitä saalista hakemaan.

Äkkiä se säpsähti ja hyppäsi pystyyn. Mikähän ääni tuo oli? Se heristi korviaan ja kuunteli. — Metsän halki kuului kaukaa suden ulvontaa.

„Ahaa“, sanoi ilves itsekseen, „susia on liikkeellä.“ Huolestuneena se silmäili ympärillään olevia puita, itsekseen muristen: „Nyt syntyy varmaan kova taistelu elämästä ja kuolemasta. Eihän tässä ole paikkaa, minne pakenisikaan, ja ulvonnasta kuuluu susia olevan monta. Parasta lienee istua tässä vartomassa heitä, tästä näen loi-

Ilves.

tolle ja tästä pääsen hädän tullen kiipeämään vaikka tuohon korkeaan mäntyyn.“

Mutta pikemmin kuin ilves luulikaan kuului jo takaapäin rapinaa risuissa, ja suuri susi asteli verkalleen ilvestä kohti. Ilves kääntähti päin. Vastatusten seisoiivat pedot, katsellen toisiaan silmästä silmään. Kumpikaan ei liikkautanut. Punniten vastustajansa voimaa seisoiivat molemmat siinä kuin paikalleen naulatuihin. Vihdoin sanoi susi: „Sinä olet veriviholliseni, sinua en aio säästää“

Ilveksenmetsästys.

Ilves kohotti vainukarvojaan, murisi ja vastasi: „Säästämisestä ei ole puhuttakaan. Sinä olet jo tänä kesänä tappanut minulta kaksi pentua, ja nyt aion sen sinulle kostaa. Henki hengestä! Se on metsän laki.“

„Siihen sinulla ei ole kykyä eikä voimaa“, uhmaili susi.

„Minulla on moninkertaiset aseet“, vastasi ilves, „sinulla vain hampaasi.“

„Etkö pidä voimaani minkään arvoisena?“

„Minun notkeuteeni verrattuna ei sinun voimasi paljoakaan maksa!“

Vielä hetken seisoivat pedot äännettöminä vastatusten. Viimein ilves lennähti suden selkään kepeänä kuin nuoli, puri hampaansa sen niskaan ja iski kypälänsä sen kurkkuun repien poikki valtasuonet. Tämä kävi niin äkkiä, ettei susi ennättänyt muuta kuin ulvahtaa. Mutta se ulvahtus olikin niin järkyttävä ja metsän läpi raikua, että vähän matkan päässä olevat toiset sudet äkkiä kiiruhtivat paikalle.

Nyt tuli ilvekselle kuuma hetki. Se älysi hetken vaaran, — nyt oli joko voitettava tai kuoltava. Mutta samassa selvisi sitten, myöskin, että mahdoton oli sen yksinäisenä voittaa kolmea sutta. Ponnistaen viimeiset voimansa teki ilves odottamattoman voimakkaan hyppäyksen sutten ylitse äsken katsomansa puun juurelle ja kepeästi kuin orava se kiipesi männyn latvaan.

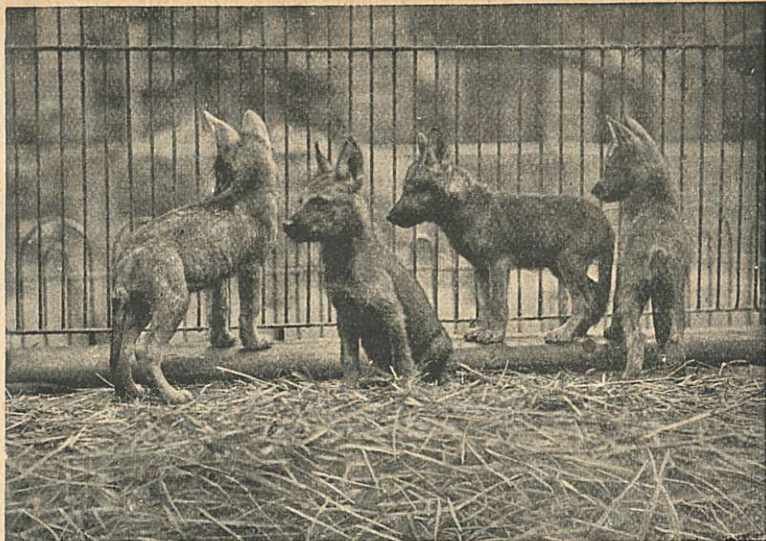
Allistyneenä jäivät sudet katsomaan ilvestä puun latvaan. Mutta se itse veti helpotuksen henkäyksen, kun huomasi olevansa turvassa.

Susi.

Sudenpennut temmelsivät luolan suulla. Aamu oli kirkas ja raitis. Susiemo oli juuri käynyt metsän laidassa lammaslaitumella ja siepannut sieltä aamiaista poikasilleen. Samassa saapui siihen perheen isäukkokin pyydysmailtaan iso jänis suussaan. „Olkaa, pennut, hiljaa“, varoitteli emä, metsästä kuuluu rytinää.“

Samassa silmänräpäyksessä pysähtyivät kaikki, terästivät näkönsä ja kuulonsa tarkaten mitä rytinää metsästä mahtoi kuulua. Mutta se ei lie ollutkaan sen vaarallisempaa, koska epäilyttävä ääni häipyi taas sikseen.

Emä alkoi kaikessa rauhassa jaella aamiaista poikasilleen, ja siinä olikin sillä kova työ. Kaikki poikaset olisivat tahtoneet saada ruokaa yhtäkaa, yksikään niistä ei olisi malttanut vuoroaan odottaa. Kun emä viskasi ensimmäisen säären poikasille, syntyi niiden kesken siitä ankara tappelu. Sitten viskasi emä lampaan päähän; sen sieppasi pahin riitapukari, juosten syrjään sitä rau-

Sudenpentuja eläintarhan häkissä.

hassa syömään. Mutta osasipa toinen pentu juosta perään katsomaan, minkälainen herkkukappale siinä nyt meni sivu suun. Kiel-tään maiskuttaen se istui vieressä katsomassa, kuinka toinen herkkuaansa nuoleskeli ja kalvoi. Vihdoin huomasi se palata emän luokse omaa osaansa ottamaan. Siinä kävi niinkuin sanotaan, että kiltit lapset odottavat ja saavat parhaat palat. Sen osalle tulikin lampaan reisi, ja mielihyvystä muristen juoksi se saaliineen kauas syrjään katajapensaun taakse, etteivät toiset pennut näkisi, mikä makupala hänen osakseen sattui.

Kotvasen kuluttua oli koko perhe ravittuna ja loikoi aurin-gonpaisteessa herkullista ateriaansa sulattaen. Jonkun tunnin kuluttua syntyi luolan ympärillä iloinen temmellys, johon ottivat perheen kaikki jäsenet osaa. Täällä salomaan povessa oli niin rauhallista asua. Tälle kuivalle kankaalle eivät karhut eivätkä ilveksetkään halunneet. Kaukana tämä oli pyydysmailta, mutta mielellään sitä juoksi pitkätkin matkat ruuanhaussa, kunhan siten sai elää rauhassa ja turvallisena pesäpaikallaan. Näin oli susipariskunta tuumailnut katsoessaan tätä hongan juurta luo-

lakseen. Oikeassa olivat olleetkin, sillä kymmenen vuotta he olivat jo tässä asustaneet, poikasiaan kasvattaneet ja turvallisesta elämästä nauttineet

Mutta jopa taaskin kuului ryskettä metsästä. Iloinen temmellys taukosi, kaikki seisoivat jäykkänä kuin patsaat kuunnellen ja metsään tähystellen.

„Pennut luolaan!“ komensi emo yhtäkkiä. Itsekin se pujahti luolaan ja asettui sinne pää luolanaukkoa kohti. Uros peitti luolan suun havuilla, ruohoilla, sammalilla ja sen semmoisilla, senjälkeen itse asettuen jonkun matkan päähän luolasta katsomaan, mitä tässä tapahtuisi. Kauan se siinä vartoi, aivan illansuuhun asti, mutta mitään sen kummempaa ei tapahtunut eikä muuta rytinääkään kuulunut kuin minkä tuuli puita pudistellessaan synnytti. Silloin se meni luolan suulle, työnsi oksat ja sammalet syrjään ja ilmoitti pesässä olijoille, että ympäristö tuntui hänestä rauhalliselta. Ryske lienee syntynyt siitä, että vanha honka oli kaatunut ja murskannut lähimmän puun. Pelokkaina tulivat emä ja pennut luolasta, mutta se ei paljoakaan lannistanut poikasten iloista elämää. Uroon seurassa lähti emä ympäristöä uudestaan tarkastamaan. He kulkivat laajalti, tapaamatta mitään pelättävää. He pistäisivät metsänrinteen seu-duille asti, tapasivat näreikössä joitakuuta jäniksiä, ottivat niitä saaliikseen ja kiiruhtivat takaisin pentujen luo. Siellä oli iloinen leikki täydessä käynnissä. Pennut asettuivat odottamaan illallistansa, kun näkivät vanhempainsa saaliin kera palaavan. Aamiaisesta oli kyllä tähteitä luolan pohjaan kätkeytynä, mutta niihin eivät pennut uskaltaneet koskea, sillä emä piti tarkkaa järjestystä — totella täytyi, jos tahtoi selkäsäunaa välttää.

„Nämä pennut käyvät jo niin suuriksi, että saisivat alkaa itse itseään hoitaa“, arveli uros. „Kukapa näille enää jaksaa ruokaa haalia.“

„Mitäs, jos johtaisimme ne tuon vastakaatuneen hongan juurille! Siinä ehkä olisi pehmeää maata luolan syventämistä varten“, ehdotti emä.

„Niinpä niinkin“, vastasi uros, „kyllä ne jo kelpaavat luolaa kaivamaan. Minä vain ajattelen, että se on liian lähellä meidän luolaamme. Suuriksi tultuansa alkavat kulkea meidän pyydysmaillamme, ja silloin ihmiset ehkä panevat toimeen ajojahdin ja kiertävät sekä heidät että meidät. Nuoret ovat aina niin va-

Susi.

romattomia, ottavat parhaan saaliin, eivätkä ymmärrä välttää huomion herättämistä.

„Ohjataan he toisille pyydysmaille, ollaan vahdissa ja ajetaan pois, jos meidän pyynti-aloja lähentelevät.“

Seuraavan viikon kuluessa kulkivat sekä emä että uros laajalti pyydysmaita tarkastelemassa — katsoivat paikkaa, minnepäin pentunsa ajaisivat.

Jonkun ajan kuluttua cli kaatuneen hongan juurella kova kiire. Siinä kaivoivat pennut luolaan voimiensa takaa. Tämän tästäkin ne pistäysivät emän pesällä, mutta emäpä ei enää ollutkaan heitä kohtaan mikään hellä hoitaja — murisi vain ja uhkasi selkäsaunalla, jos vain pennut vähääkään lähentelivät.

Työtä tehdessä tuli pennuille kova nälkä. Mistä nyt ruokaa saadaan? Emän luo ei uskaltanut mennä pyytämään, itse täytyi hankkia, mutta mistä ja miten? Murheellisena lähtivät ne kuono pystyssä saalista vainuamaan, — kunhan löytäisi edes jäniksen pojan!

Sutten siinä saalista vainutessa rasahti jotain pensastossa ja iso teiri lensi ilmaan. Tästä sudet ensin pelästyivät, mutta pian rohkaisivat mielensä ja menivät lähemmäksi katsomaan. Silloin lensi suuri naarasteiri toisen suden niskaan ja rupesi hakkaamaan sitä vankalla nokallaan. Ulvoen, minkä jaksoi, heittäisi susi selälleen saadakseen teiren selästään pois. Samassa äkkäsi toinenkin susi mistä oli kysymys ja hyppäsi nopeasti teiren niskaan puraisten sitä kaulaan. Muutaman kerran kaakattaen lensi teiri lähimmälle oksalle, mutta kellistyi siitä heti maahan joutuen sutten s²aliiksi. Samoin kävi teiren pikku poikastenkin.

Tämä oli nyt pikku sutten ensimmäinen itse hankkima ateria, mutta riitaa tahtoi heidän keskinsä syntyä saaliinjaossa. Väkisin täytyi kumpaisenkin ottaa osansa. Tyytyväisinä lähdettiin kuitenkin aterian jälkeen uuteen vasta kaivettuun luolaan. Monta vuotta siellä sitten elettiin, nälät, janot ja saaliit jaettiin. Pennut kasvatettiin ja karkoitettiin, luonnon käskemää elämää elettiin.

Kettu.

Kettu oli aamuhämärissä päässyt livahtamaan hanhitarhaan ja tappanut siellä useita hanhia. Pois lähtiessään se sieppasi yhden mukaansa ja hinasi sen metsään pennuilleen. Nytpä luolan suulla syntyi iloa ja eloa. Näin suurta ja kaunista saalista eivät pennut olleet ennen nähneetkään. Joka puolelta sitä nyt tarkastettiin, ennenkuin siihen koskea uskallettiin. Mutta pian kuitenkin rohkeus kasvoi. Pikku Repo otti hanhea kurkusta kiinni ja purasi siihen aika haavan, Vilkku iski siipeen ja sai kaksi siipikynää irti kiskotuksi. Luulipa suureinkin saaliin saaneensa ja nelisti kynät suussaan tyytyväisen näköisenä metsään, toisia piiloon. Mikko, hetken arveltuaan, iski hampaansa hanhen sääreen. Tästä Reinikkikin rohkaistui ja iski hampain hanhen varpaaseen. Veijari oli kaiken aikaa loitompaa katsellut toisten pentujen hääräämistä saaliin ympärillä. Nyt uskalsi jo sekin lähestyä ja rohkaisten mielensä se kurkisti Reinikin selän ylitse. Miettiväisenä se siinä vilkuili, arvelleen uskaltaisikohan tuossa niihin tarttua.

Onnellisena seisoj emo luolan suulla katsellen pentujensa saaliinhimoa. „Mielelläni nämä pennut omikseni tunnustan, sukuunsa ovat tulleet kaikki ja kauniita ja viisaita ne ovat. Mutta ne alkavat jo olla suuria, — mistä niille kaikille ruokaa saanen. Kauankohan jaksan niitä näin kauniina pitää.“

Mielihyvällä muisteli kettu-emo hanhitarhaan jääneitä hanhia: „Ilta-hämärässä täytyy minun käydä ne sieltä haalimassa. Lie-nevätkö ihmiset jo huomanneet tekoni ja virittäneet ansojaan? Varovainen minun siinä on oltava. Jos ansoja on viritetty, täytynee tyytyä jäniksiin, rottiin, hiiriin ja lintuihin niinkuin ennenkin.

Näissä huolissa kulki kettu-emo metsää tarkastellen. Se aavisti, ettei hanhitarhaa nyt ollut hyvä lähestyä. Sentähden se kulki laajalti metsää uutta pyyntialaa hakien. Samalla se katseli pennuilleen kelvollisia luolapaikkoja, joihin sopisi niitä ohjata, kun kasvaisivat niin suuriksi, että osaisivat itse pitää huolta ruuastaan.

„Tämäpä kannonalusta olisi sopiva syventää; kanto suojaisi pesän suuta. Vai olisiko tuo kallionkolo ehkä paremmin kosteudelta suojassa? Molemmat minusta ovat sopivat, valitkoot kumman haluavat ja sisustakoot sen sammalilla, lehdillä ja korsilla miten mukavaksi osaavat. Tässä on kaunis koivikko ja tuossa niityn laidassa on taaja näreikkö.“

Ketunpoikaset linnun kimpussa.

Kettu luolansa suulla.

Kun pennut olivat syöneet kyllikseen, ne alkoivat emän jälkiä vainuten kulkea hänen jälessään ja saavuttivat hänet, juuri kun hän seisoj korkealla kivellä ympäristöä tähystellen.

Ukkospilvi kulki siitä ylitse ja rankka sade raekuuroineen yllätti heidät. Silloin emo kiireesti johdatti pennut kallionkoloon sateen suojaan. Sinne pennut, kylläisiä kun olivat, levollisina nukahtivat.

Emo jätti perheensä siihen ja oikaisi niityn ja viidakon poikki hanhitarhaa kohti. Näillä seuduin hän ei luullut vielä tarvitsewansa olla varovainen, vaan laukkasi rohkeasti eteenpäin, ehtiäksensä takaisin ennenkuin poikaset kallionkolosta lähtisivät. Mutta aidan yli hypätessään tarttui jalka ketunsaaksiin. Kipeä parahdus pääsi ketun suusta. Se kuului laajalti ja kaiku monisti sen. Pennut heräsivät siihen, syöksyivät ulos lepopaikastaan, hyppäsivät kivelle, jossa emo oli seisonut, ja alkoivat valittaen ulvoa. Tämänkin äänen kaiku monisti, joten emoraukkakin sen kuuli. Siitä kävivät emon tuskat monenkertaisiksi. Miten päästä irti? Epätoivossaan se riutoi kaikin voimin, mutta raudat syö-

pyivät vain syvempään niin että verta alkoi tihkua. — Äkkiä se teki hurjan päätöksen: puri jalkansa poikki. Sitten se lähti laukaamaan minkä käpälät kantoivat takaisin pentujensa luo.

Siellä nousi ilo ja suru ylimmilleen. Kaikki he nyt yksissä neuvoin nuolivat emon haavaa ja puhdistivat hänet veritahroista.

— Aamupuhteella kävi Heikki rautojaan kokemassa ja tuli vallan ihmeisiinsä nähdessään ketunkäpälän saksissa. — „Tässä on varmaankin käynyt susi viemässä minulta ketun. Siinä menetin hyvän saaliin: ehkäpä kaksikymmentä markkaa! Olipa tässä vahinkoa kerraksi.“

Mäyrä.

„Vilho, tuletko illalla istumaan kallion kärjelle mäyrää pesästään odottamaan? Minä luulen että kallion lähellä on mäyrän käytävän aukko. Minusta näytti siinä olevan mäyrän jälkiä.“

„Mäyrähän tulee pesästään vasta pimeän tullen ja koettaa tarkasti salata jälkensä“, vastasi Vilho, „enkä minä niin myöhään tahtoisi olla siellä. Siellä on niin paljon risuja ja pitkää heinää, että tuskinpa voisimme sitä nähdäkään.“

„Kyllä kai sen kuuleekin, kun se risuissa liikkuu“, arveli Eero. „Olisi hauska saada varma tieto pesästä. Voisimme jonakin iltana ottaa mäyrän kiinni. Sen nahasta saisimme komean laukun.“

„Ei meillä ole keinoja sen kiinniottamiseen.“

„Mennään pesän suulle ja lyödään kangella, niin kyllä se siihen kellistyy.“

„En minä lähde kangella kolhimaan viatonta eläintä“, vastasi Vilho. „Mäyrä ei tee kellekään vahinkoa, päinvastoin hyötyä vain. Sen ruokanahan on vain juuria, marjoja, perhoja, kuoriaisia sammakoita, heinäsiirkkoja, myyriä ja rottia.“

„Etpä näy muistavankaan, että isä valitti mäyrän hävittävän öisillä matkoillaan jäniksen- ja linnunpoikaset.“

„Kyllä muistan“, vastasi Vilho, „mutta sen mäyrät tekevät vasta silloin, kun niitä lisääntyy niin paljon, että niille tulee ruuan puute. Metsästäjät eivät iltasella mäyrää pyydä; vasta aamupuolella ne menevät pesälle sen kotiintuloa odottamaan.“

Parempi meidän olisi ottaa mäyrä verkolla kiinni. Verkon voisimme yön aikana virittää vähän matkaa pesän suulta, niin saisimme sen varmemmin, ja sitten sitä olisi hauska kesyttää.“

„Kesyttää! Etkö sinä tiedä, että vanhaa mäyrää ei saa kesytetyksi, mutta sen poikaset voivat tulla hyvinkin kesyiksi. Sinä, Vilho, olet vielä kovin lapsekas, käsket virittää verkon mäyrän pesän suuhun. Etkö tiedä että mäyrä kaivaa pesäänsä monta käytävää. Toisinaan niitä on kahdeksankin ja niiden aukot ovat 30:nkin metrin päässä toisistaan. Kun mäyrä näkee verkomme toisen käytävän suulla, menee se toista käytävää pesäänsä.“

„Onpa sillä hyvää aikaa ja kärsivällisyyttä“, vastasi Vilho, „kun kaivaa niin monta ja pitkää käytävää. Mitä se niillä niin monilla käytävillä tekee?“

„Mäyrä vaatii ehdottomasti raitista ilmaa pesäänsä ja kaivaa se tähden itselleen tällaisia ilmanvaihtotorvia. Pohjoispuolella olevaa käytävää se tavallisesti käyttää kulkutienään. Eteläisen käytävän suulla kertovat metsästäjät toisinaan nähneensä mäyrän loikovan auringon paisteessa. Siihen se tuo poikasensakin leikkimään. Mäyrän sanotaan olevan niin puhtautta rakastavan, että se tarpeellaan kulkiessaan käyttää ainoastaan yhtä käytävää ja peittää sen käytävän suun tarkasti risuilla ja sammalilla.“

„Minäkähänlainen se mäyränpesä oikeastaan mahtaa olla“, kysyi Vilho, „onkohan sitä kukaan nähnyt?“

„Mäyrän pesä on käytävien keskellä noin kahden metrin syvyydessä. Sentähden se tarvitseekin niin monta ilmanvaihtokäytävää“, selitti Eero vielä kerran.

Minä tahtoisin mielelläni mäyrän poikasen!“ huudahti Vilho.

„Pyydä metsänvartijaa ensi kesänä tuomaan niitä sinulle“, vastasi Eero. „Mutta sinun täytyy niitä huolellisesti hoitaa, sillä nekin ovat erittäin puhtautta rakastavia. Monasti emä kaivaa poikasilleen oman pesän, koska ilma emän pesässä ei pysyisi raittiina kaikkien siellä asuessa. Sitä paitsi emä rakastaa mukavuutta. Mukavuuden tähden mäyrä rakentaakin pesänsä kaksiosaiseksi, toisen osan korkeammaksi ja toisen matalammaksi, ja sitä paitsi hyvin tilavaksikin.“

„Mäyrä mahtaa olla viisas ja siisti eläin“, päätteli Vilho. Mutta olen minä kuullut että mäyriä verkollakin pyydystetään. Mitenkä sitten mahtanevatkaan menetellä, mutta olen minä kuullut, että mäyriä on silläkeinoin saatu.“

Mäyriä.

Isä, joka oli kuunnellut poikien keskustelua, yhtyi nyt puheeseen ja sanoi: Mäyrät tuppautuvat usein jyvääumoihin, ja silloin viritetään verkko auman ympäri. Kangella ajetaan sitten mäyrä aumasta pois, ja silloin sen täytyy pakostakin mennä verkkoon.“

— „Maailmassa on ihmisiä“, jatkoi isä taas hetken vaietuaan, „jotka saaliinhimo tekee petoeläimiäkin julmimmiksi. Muuta en osaa sanoa sellaisista ihmisistä, jotka raudasta valmistavat suuren korkkiruuvin tapaisen aseensa, ja kiinnittävät sen pitkän vääntimen varteen. Sitten he tukkivat mäyrän käyttävät ja työntävät julman aseensa mäyrän ruumiiseen ja vetävät tällä tavalla sen ulos pesästään.“

„Tekevätkö ne todellakin niin?“ ihmettelivät pojat, ja kyynelöt nousivat Vilhon silmiin. „Eero, minä en lähde sinun

kanssasi mäyrää hätyyttämään. Mäyrä on tavallaan hyödyllinen eläin, sen pitää saada elää rauhassa.“

Viiikkoja kului. Mäyrän pesä pysyi yhä Vilhon muistissa, ja hän läksi yksin kallion kärjen läheisyyteen katsomaan sitä rotkoa, jossa Eero sanoi mäyrän pesän olevan. Silloin sattuiakin niin hauskaasti että mäyrä oli makaamassa pesänsä suulla aurin-
gon paisteessa ja kolme pientä pentua oli leikkimässä sen ympärillä. Siinä istui Vilho hiljaa henkeään pidätellen ja ihaellen sieviä mäyrän poikasia, jotka milloin painiskelivat, milloin hypivät emän ohitse, milloin tekivät pikku retkiä ympäristöön, jolloin emä aina ystävällisesti röhkien kutsui ne takaisin.

Kauan Vilho oli istunut kallion törmällä ja ajatteli jo kotiin menoaan, kun mäyrä-emo nousi kävelemään, kaikki kolme pentua perässään.

„Nyt ne kai lähtevät kävelyrelkelle“, arveli Vilho. „Mutta sanotaanhan ettei mäyrä liiku muulloin kuin öisin.“ Hetken kuluttua näki Vilho emon yksin palaavan ja menevän kalliorotkossa olevaan pesäänsä.

Kotiin tultuaan juoksi Vilho isän huoneeseen ja sanoi: „Isä, kuule, minä näin mäyrän ja poikaset kalliorotkossa. Mutta mäyrä vei poikaset pois ja palasi yksin pesään. Mihin luulet sen vieneen ne?“

„Jos mäyrän pesä on sellaisessa paikassa, ettei se saa sitä kyllin tilavaksi ja mukavaksi, niin se kaivaa poikasilleen toisen pesän. Varmaankin mäyrä, jonka näit, vei poikaset heidän pesäänsä ja palasi sitten omaansa“, vastasi isä.

„Olisikohan hyvin pahasti, jos ottaisi sen pennut ja kesyttäisi ne?“

„Olisi se suuri suru mäyrä-emolle; eikä ne poikaset suurtakaan huvia sinulle tuottaisi, sillä mäyrän poikaset ovat hitaita mitään oppimaan“, selitti isä.

„Mutta ne näyttivät niin miellyttäviltä siinä emonsa ympärillä painiskellessaan ja leikkiessään.“

„Antaa vain poikasten olla emonsa luona, mieluisin paikka se niille on. Et sinäkään olisi hyvilläsi, jos sinut isän ja äidin luota pois vietäisiin.“

„Niin, niin, kyllä kai se niin on“, myönsi Vilho. Eikä häntä enää haluttanut ottaa mäyrän poikasia.

„Isä, kuules, kysyisin vielä erästä asiaa. Mitä ne matalat

ja pitkät mäyräkoirat ovat, joiden etukäpälät ovat niin kummallisesti ulospäin kääntyneet?"

„Metsästäjät käyttävät niitä mäyriä pyytäessään. Siitä ne ovat nimensäkin saaneet. Mäyräkoira vainuaa mäyrän jäljet ja ryömii käytäviä myöten sen pesään. Silloin mäyrä hädissään pyrkii toisen käytävän kautta pakoon. Mutta koska metsästäjällä tavallisesti on viisikin koira muassaan, niin koirat sulkevat käytävät, ja silloin mäyrä kiireimmän kaupalla kaivautuu syvemmälle maan sisään“.

„Mitenkä mäyrä niin kiireesti voisi kaivautua maan sisään?“ virkkoi Vilho ihmetellen.

„Mäyrän etukäpälät ovat tavattoman voimakkaat“, vastasi isä. „Niiden avulla se hädän sattuessa kaivautuu hyvin äkkiä sangen syvälle, jopa niin syvälle, että koirat sitä sieltä harvoin löytävät, koska se takajaloillaan täyttää etujaloillaan kasvamansa piilokäytävän. Tarkan kuulonsa avulla mäyrä voi tietää, milloinka vainoojat lähestyvät ja milloin ne poistuvat. Heti kun se huomaa rauhan ympärillään vallitsevan, tulee se takaperin ryömien pois piilopaikastaan, tarkastaa ympäristöä ja lähtee hakemaan uutta pesäpaikkaa. Vapaudessaankin liikkuu mäyrä takaperin vikkelämmin kuin mikään muu nisäkäs. Eikä sen pesässä liikkuessakaan suunta hidastuta mäyrän kulkua.“

„Kylläpä se mäyrä on taitava eläin“, arveli Vilho. „Saako metsästäjä mäyrää milloinkaan kiinni?“

„Harvoin, hyvin harvoin, ja silloinkin usein vain sattumoisin. Senpätähden mäyrää vain niin harvat tuntevatkin.“

Mäntynäätä.

Vaarantien Matti tuli metsästä. Tupaan tultuaan hän sanoi:

„Ei siellä metsässäkään enää riistaa ole niinkuin ennen. Talvella en saanut kuin parisenkymmentä oravaa, kymmenkunnan jänistä ja jonkun teiren.“

„Etpä taida enää niin rivakasti metsissä liikkua kuin ennen, ja susikin vei sinulta sen hyvän oravakoiran“, puheli emäntä.

„Ei“, vastasi isäntä, „kyllä löytää tämä Tapio koirakin riis-

Mäntynäätä.

taa, kun sitä vain on. Ei se sen syy ole. Itse tosin olen vanhaksi käynyt, mutta luulen, että sittenkin olen ketterämpi metsämies kuin moni muu.

„Ansoihinkaan ei mene riistaa, vaikka niitä kuinkakin paljon ja taajaan virittelisi. Mutta kun tässä rupeaa lunta tulemaan, niin että riistan jäljet paremmin näkyvät niin osaa tarkemmin arvatakin onko sitä vai ei.“

Niin elettiin joulukuuhun asti. Matti kulki metsää, toi joskus jäniksen, joskus linnun, toipa kerran ketunkin, mutta vähäpä siinä oli taitavan pyyntimiehen saaliiksi. Tuli sitten kovat lumimyrskyt, ja Matin täytyi pysyä viikon päivät kotosalla. Kohta tuiskun tauottua, oli Matti suksillaan ja hiihti koiransa seuraamana metsään. Laajalti hän hiihteli ja laajalti Tapiokin metsän loukkoja kierteli, mutta kumpikaan ei minkäänlaisia jälkiä löytänyt. Matti otti eväät laukustaan ja alkoi aamiaista haukata. Hän vihelsi Tapion luokseen luupalaa ottamaan, jotta vainu terästyisi. Mutta samassa hetkessä alkoi Tapio haukkua oikein vimmatusti. Kiireesti työnsi Matti eväät laukkuunsa takaisin ja lähti hiihtämään haukunnaa kohti. Pian hän näki koi-

ran seisovan takajaloillaan, korkeaa mäntyä vasten haukkuen ylös puuhun.

Paikalle tultuaan rupesi Mattikin mäntyä tarkastelemaan ja näki suuren mäntynäädän makaavan ylhäällä männyn oksalla ja aivan rauhallisena katselevan häntä ja koiraa. Nopeasti veti Matti pyssynsä vireeseen ja tähtäsi näätä. Näätä ei välittänyt siitäkään, makasi vain katsellen yhtä rauhallisena allensa. Pyssy laukesi, ja pamaus kajahti ympäri metsää. Nyt vasta näätä säpsähti, hyppäsi puun rungolle ja aikoi tulla alas koiran kimp-puun. Mutta vikkellästi Matti latasi pyssynsä uudelleen ja ampui. Luoti sattui näädän korvan juureen. Näätä putosi lumelle, siinä se sähisi ja sylki, kaikki kynnet iskuun terästettyinä. Tapiokaan ei uskaltanut käydä siihen kiinni, pysähtyi vain sen ääreen haukkumaan. Pyssynperällä antoi Matti näädälle kovan kolauksen päähän, sillä hän ei tahtonut ampumalla rikkoa sen kallista turkkia.

Kun näätä näin oli saatu hengiltä, alkoi Matti sitä tarkem-min silmäillä. Komea otus se olikin! Selkä oli ainakin viisi-kymmentä senttiä pitkä, ja jos otti hännän ja päänsä lukuun oli koko näätä ainakin kahdeksankymmenenviiden sentin mit-tainen.

Matin siinä seisossa kuului kummallista sähisevää ääntä lä-heisyydestä, mutta Tapio alkoi haukkua niin kovaa, ettei Matti saanut siitä äänestä oikein selvää. Tapiota seuraten hän meni tarkastelemaan läheistä honkaa, jonka rungossa oli suuri reikä. Reiästä hän näki näädän pään pistävän esiin.

„Ahah“, huudahti Matti, „tuossa niillä onkin pesänsä.“ Ja hän viritti pyssynsä ja tähtäsi näätä. Mutta nopeasti kuin nuoli hyppäsi näätä Tapion kurkkuun. Nyt ei Matti uskaltanut am-pua, koska pelkäsi Tapiota haavoittavansa. Hän juoksi luo ja aikoi pyssynperällä lyödä näädältä selän poikki. Näätä huoma-sikin Matin vaarallisemmaksi vastustajakseen, jätti Tapion ja hyppäsi Matin rinnukseen. Nyt tuli Matille vuorostaan hätä käteen. Pyssyn hän viskasi kinokseen, tarttui vasemmalla kä-dellä näädän niskaan ja sai sitä pidätetyksi, ettei se puremaan päässyt. Oikealla kädellään hän otti metsästyspuukonsa ja tähtäsi näätänsä niin onnellisen iskun, että puukko sattui otuksen sydämeen! Tätä ennen oli näätä kuitenkin saanut puraistuksi Mattia käsivarteen. Pahasti sähisten irroitti näätä hampaansa ja pudottautui hangelle.

Mäntynäätä oravan ajossa.

Matti antoi nädän maata siinä sen aikaa kun hän puhdisti ja sitoï Tapion haavat sekä tarkasti hampaanjäljet omasta käsi-varresta. Sitten hän otti nädän kinoksesta, pani pyssyn olalensa, astui suksilleen ja alkoi hiihtää kotiin päin.

„Tässä ne nyt ovat ne riistanhävittäjät“, sanoi hän tupaan tullessaan.

„Mitä elukoita nuo tuollaiset ovat?“ kysyi hänen emäntänsä.

„Ne ovat näätiä“, vastasi Matti, „verenhimoisimpia ja pahimpia petoja, mitä metsässä on. Eipä ole kumma ollenkaan, että riista metsästä onkin loppunut, kun nämä tällaiset ovat siellä riehuneet.“

„Eivät suinkaan nuo kahden olisi jaksaneet kaikkea hävittää“, arveli emäntä.

„Kylläpä vain näätä jaksaa“, vastasi Matti. „Se tappaa niin paljon eläimiä kuin vain kynsiinsä saa, vaikka ei söisikään siitä kuin pienen osan. Liukasliikkeinen kun on, niin puussa kuin maassa, ajaa se salaman nopeudella kaikkia pienempiä metsänasukkaita takaa. Se kiipee puussa yhtä nopeaan kuin orava ja hyppää samoin oravakin puunlatvasta toiseen.“

„Ilmankos sinä oletkin valittanut oravien hävinneen — luulit pakkasen ne paleluttaneen. — Mutta kaunis turkki tuolla otuksella on!“ jatkoi emäntä puhettaan.

„Kaunis on“, myönsi Matti, „ja kalliskin se on. Näiden kahden nahasta luulen saavani noin 50—60 markkaa yhteensä.“

„Olisipa se hyvä päiväpalkka“, arveli emäntä. „Mutta joudatpa saadakin sellaisesta otuksesta, joka repi sekä sinut että koiran verille.“

„En minä sittenkään usko, että nämä kaksi ovat ainoat näillä mailla, kyllä kai niitä mahtaa siellä olla useampiakin. Lähdän tammikuun loppupuolella syvemmälle saloon, enköhän sieltä löytäne useampia, koska niitä täälläpäin näkyy olevan. Silloin niiden juuri pitäisi olla liikkeellä, ja silloin on jälkiäkin helpompi löytää.“

„Älä toki mene niin syvälle saloon“, varoitteli emäntä, „että petojen kynsiin joudut! Ota Vaarantaustan Vihtori koirinensa mukaasi, niin sinun on turvallisempi kulkea!“

„Enkä otakaan ketään saaliin jakajaisille. Selviänhän siellä yksinkin.“

* * *

Eräänä päivänä maaliskuun loppupuolella seisoi Matti pihalla harjailemassa ja puhdistamassa viittä laudalle pingotettua nädännahkaa, joita hän aikoi lähteä kaupunkiin myymään. Hän oli näet kuullut, että nädästä maksetaan tapporahaa, ja hän tahtoi itse mennä kysymään asiaa ruununvoudilta. Sitten menisi hän huhtikuun loppupuolella uudestaan salolle katsomaan erästä paikkaa, jossa hän arveli olevan nädänpesän. Jos niin onnellisesti kävisi, että hän pesän löytäisi, saisi ehkä vielä yhden nädän ja neljä pentua. Mutta kuinka hän menettelisi, että saisi pennut elävinä käsiinsä? Kaiketi hänen täytyisi teljetä Tapio latoon, ettei haukkumisellaan edeltäkäsinkin ilmoittaisi nädälle hänen lähestymistään. Sitten vasta iltapäivällä saisi emäntä laskea Tapion vapaaksi, kyllä se suksenlatua myöten hänet metsästä löytäisi.

* * *

Kallista saalista Matti tänä talvena oli saanut. Kuusi nädää ja neljä pentua oli siksi harvinainen saalis näillä tienoilla, että Matti sitä itekin ihmetteli. Lähes 300 markkaa sai hän nahoista ja pennuista ja hyvät tapporahat vielä sen lisäksi.

SATU.

Näätä ja kotka.

Kotka leijaili avaruudessa.

Eräässä salomaan aukeamassa se näki nädänpoikasia leikimässä. Ne kiipeilivät puissa, ne hyppivät maassa. Ne nauttivat täysin siemauksin lapsuuden vapaata iloa.

Salamana iski kotka korkeudesta yhden nädänpoikasen niskaan.

Mutta salaman nopeudella iski myöskin männyn oksalla lepäävä emä kotkan selkään ja tarttui sen siipeen kiinni. Vimmatusti kotka pieksi toisella siivellään ja yritti päästä lentoon, mutta nädän kynnet ja hampaat pitivät sen vangittuna. Pahasti rääkyi kotka ja vihaisesti murisi näätä, sillä ne taistelivat henkensä uhalla kumpainenkin. Vihdoin alkoi kotka lempeämmin puhutella näätä.

„Laske minut irti“, pyysi kotka, „en minä sinulle mitään pahaa tee.“

„Etkö tee pahaa“, murisi näätä. „Tuossa makaa poikasi, jonka nokallasi ja kynsilläsi runtelit, — jääneekö enää eloonkaan! Etkö usko sen minuun koskevan.“

„Mutta nyt lupaan juhlallisesti, etten enää milloinkaan koske sinuun enkä perheeseesi.“

„Enpä uskokaan sinua“, murisi näätä.“

„Vai et usko kotkaa, lintujen kuningasta!“

„En usko. Mutta jos tuot poikasesi pantiksi, niin olkoon riitä sovittuna.“

„Kyllä tuon, kyllä tuon“, ähkyi kotka, „heitä nyt vain irti.“

Näätä teki niinkuin kotka pyysi ja juoksi valittavan poikaisensa luo. Sitten se puhdisti sen haavat ja hyväili sitä kaikin tavoin. Vihdoin se nosti sen niskasta ja vei sen pesään, jonne toiset poikaset säikähtyneinä olivat paenneet.

Sillä aikaa kotka yritti lentoon. Mutta toinen siipi oli niin pahasti vioittunut, ettei sitä voinut ollenkaan käyttää. Siipirikkona se alkoi nyt juosta näätä pako. Mutta se oli turha yritys. Näätä juoksi perässä ja murisi: „Tulen mukaasi katsomaan pesääsi ja poikiasi.“

„Tule, tule vain“, vastasi kotka. „Minulla on komea linna korkean kallion kärjessä. Sinne olet tervetullut vieras. Siellä

minulla on komeat poikaset, komeammat kuin sinun. Saat itse valita, minkä haluat.“

Kotka juoksi edellä ja näätä jäljessä. Niin he saapuivat korkean kallion juurelle. Siellä kotka iloisesti huusi kotonajohjoille: „Tulkaa, tulkaa vieraita vastaan ottamaan. Täältä on kaunis haaskansyöjä vieraaksemme tulemassa“, räähkyi se ivallisesti. Samassa iski toinen suuri kotka näätä niskaan ja vei sen saaliiksi pojilleen.

Mutta nädän poikaset olivat, sairaalle veljelleen tilaa tehdäkseen, tulleet pois pesästä ja hiipivät hiljaa emänsä perässä. Kauhukseen he näkivät, kuinka iso kotka nosti heidän emonsa ilmaan ja kuulivat hänen surkean valituksensa. Säikähdyksestä lamautuneena eivät poikaset heti ymmärtäneet mitä tehdä. Mutta pianpa luonto rupesi käskijäksi, ja yhtäkkiä he hyökkäsivät kaikki siipirikko-kotkaan kiinni ja surmasivat sen.

Siitä lähtien on kotkan ja nädän välillä vallinnut katkera vihollisuus.

Hilleri ja Kärppä.

„Hyvää päivää, serkkuseni! Minne sinä olet matkalla?“ kysyi kärppä hilleriltä tavatessaan sen kaskan laidassa.

„Hyvää päivää!“ vastasi hilleri. „Kuljenpa tässä maailmaa ja elämää tarkastamassa.“ „Sitä minäkin yritän, mutta nälkä käskee tositoimiin“, vastasi kärppä. „Ei se pelkkä katseleminen leiville lyö.“

„Ja mitä tositoimia sinulla on olevinansa“, kysyi hilleri pilkallisesti.

„Kylässä kuljen vahtimassa, etteivät hiiret, rotat ja käärmeet liiksi saa ihmisille tuhoa tehdä.“

„Uskotteletko minulle, että olet noin jalomielinen ihmisiä kohtaan? Tiedän hyvin että ihmiset surmaavat sinut yhtä miellään kuin minut, jos vain kiinni saavat“, vakuutti hilleri.

„Eivätpä surmaakaan, jos vain annan heidän kanatarhansa olla rauhassa.“

„Niinpä niin, siinäpä se juuri onkin: antavat sinun olla rau-

Talvipukuisia kärppiä.

hassa, kunhan vain säästät parhaat palasi heille“, huomautti hilleri.

„Kerran jouduin kiinni, ja ihmiset veivät minut asuntoonsa. Ensin pelkäsin kovasti, miten minun nyt käyneeikään, mutta kun huomasin, että ihmiset kohtelivat minua hyvin ja antoivat minulle ruokaa niin paljon kuin vain syödä jaksoin . . .“

„Mitähän ruokaa ne sinulle ymmärsivät antaa?“ keskeytti hilleri työkeästi kärpän kertomuksen.

„Kyllä he hyvin tunsivat minun ruokajärjestykseni: antoivat sisiliskoja, kuolleita lintuja ja kastematoja sekä kerran kyykäärmeenkin.“

„Silloin sinä varmaankin säikähdit“, keskeytti hilleri taaskin.

„Eikö mitä. — Miksi olisin säikähtänyt? Helposti minä kyykäärmeen voitan, syön sen suuhuni enkä, voi siitä sen paremmin kuin jos olisin kananpoikasen syönyt.“

„Vai elät sinä niin hyvässä sovussa ihmisten kanssa, että annat heidän kesyttää itsesi ja palvelet heitä! Toiselta kannalta minä ihmiset otan. Heidän kanatarhojansa minä en säästä, vaikka en niissä riehukaan niinkuin näättä, en tapa enempää kuin minkä syön, mutta osani otan aina kun kanatarhaan pääsen. Rotat, hiiret ja käärmeetkin pidän talosta loitolla, mutta en sen tähden että sillä tahtoisin ihmisiä palvella, vaan sentähden että minun täytyy oma nälkäni sammuttaa.“

Hilleri kukon kimpussa.

„Minkätähden sinä sitten ollenkaan menet talojen läheisyyteen, onhan sitä sellaista saalista muuallakin“, keskeytti kärppä hillerin ylvään puheen.

Mutta hilleri jatkoi niinkuin ei olisi kärppän huomautusta kuullutkaan:

„Ihmistä en pelkää, rohkea veijari kun olen. Kiinni käyn, jos hän kimppuuni yrittää.

„Ihminen on muuten minusta kovin epäröivä. Joskus olen hänet tavannut, eikä hän näköjään ole tietänyt, ampuisiko, löisikö, vai yrittäisikö saada minut verkkoon. Sitä olen käyttänyt hyväkseni ja livahtanut pakoon, mieluummin kuin asettunut taisteluun. Mutta eräs veikoistani ei malttanut mieltänsä, vaan kutsui jouk-

komme kokoon, ja yksissä neuvoin ryntäsimme metsästäjän kimppuun. Kaksi meistä siinä menetti henkensä, mutta kylläpä metsästäjäkin sai syvät naarmut kasvoihinsa ja käsivarsiinsa“, kertoili hilleri.

„Viisaampaa on sentään elää sovinnossa ihmisten kanssa. Ja parempi on antaa heille apua tietensä kuin vain itsekkäisyydestä“, sanoi kärppä.

„Niin, ehkäpä sinun mielestäsi, mutta meidän suvussa ei sillä tavoin ajatella. Ruuan halu on meissä siksi valtava, ettei se muille luonteenominaisuuksille tilaa jätä. Me hyökkäämme jokaisen niskaan, jonka vain luulemme voittavamme. Katsohan eteesi!“ — ja samassa hyppäsi hilleri kärppää kohden, mutta salamana vilahti kärppä puuhun ja juoksi puun latvaan asti.

„Tule perästä!“ ilkkui kärppä, joka tiesi hillerin huonoksi kiipeejäksi.

„Enkä välitä, menen järvenrantaan kalastamaan. Vedessä sinä et minulta karkuun pääsisi. Siellä onkin paremmat saaliit kuin puun latvassa. Hyvästi näkemiin!“

Ahma.

Tunturin loivaa rinnettä nousi Jauri suksillaan. Hänellä oli ahman ansat kädessään ja hän katseli ympärilleen nähdäkseen minne ne paraiten virittäisi.

„Tämä tunturi on kuuluisa hyvistä porolaitumistaan, mutta onpa se tunnettu myös vaaralliseksi ahmojen pesäpaikaksi“, puheli ukko itseksensä. Hän hiihti laajalti, eikä mielestään löytänyt mukavia paikkoja, joihin olisi ansojaan virittänyt. Vihdoin hän kumminkin pysähtyi ja viritti ne vaivaiskoivujen juurelle.

Ketteränä kuin ilves kiipeili ahma koivun oksilla hakemassa sopivaa olopaikkaa. Löydettyään mieleisensä oksan se asettui siihen istumaan selkä puun runkoa vasten ja etukäpäpäpäpä pidellen kiinni yläpuolella olevasta oksasta. Siitä se tähysteli ympäristöä.

„Mikä kumma se tuolla etäällä liikkuu“, arveli ahma. „Ei tuo ole poro, eikä se ole karhukaan.“ Ahma terästi katsettaan.

Ahma.

„Kun tuo ei vain olisi ihminen! Ihmiset ovat vaarallisia, heillä on niin monenmoiset vehkeet.“

Jauri ukko oli saanut ansansa viritetyiksi ja hiihti kotiin.

Ahma tähysteli tähystelemistään. „Nyt ei siellä näy ketään, lähtisinköhän katsomaan mikä se siellä äsken liikkui.“ Ahma kiipesi alas puusta ja hiipi vaivaiskoivupensaiden lomitse Jauri ukon ansoja katsomaan. Paikalle päästyään ja ansat nähtyään se ihmetteli itseksensä: „Mitä laitoksia nuo tuollaiset lienevät?“ Uteliaana ahma läheni lähenemistään ansoja. Tuoreen syötin haju tunki viehättävästi sen sieraimiin. Se meni yhä likemmäksi. Mieliteko oli lopulta niin valtava, että ahma arvelematta kävi syöttiin kiinni. Ansa laukesi, ja ahman toinen takajalka tarttui satimeen. Ansa puristi jalkaa lujasti, Ahma kiljahti ja koetti uudelleen ja yhä uudelleen kiskoa jalkaansa irti. Jalka haavottui ja tuskat enenivät. „Voi minua poloista!“ huudahti ahma, „tästä minä en enää pelastu, tähän elämäni nyt varmaankin päättyy. Minulla ei ole ainoatakaan ystävää, joka auttamaan tulisi, vaikka tapaisikin minut tässä ahdistuksessa. Ihmiset ja porot pitävät minua verivihollisenaan, ja jos joku omasta suvustani tänne

osuisi, tuskinpa sekään minua säälisi. Verenhimoisia kun olemme, kiihoittaisi haavastani vuotavan lämpimän veren haju oman sukunikin villeyttä, niin että vaikka oma veljenikin paikalle osuisi, niin kimppuuni vain kävisi.“

Kotiin saavuttuaan käski Jauri ukko koota porot ja hajottaa kodan. Hän oli tunturilta katsonut uutta asuinpaikkaa ja tahtoi heti muuttaa sinne väkineen ja poroineen.

„Tunturilleko?“ kysyivät toiset. „Siellähän ahmat syövät porot suuhunsa ja ehkäpä vielä ihmisetkin.“

„Siellä on erinomaiset laitumet ja minulla on hyvät koirat ja ampuma-aseet, kyllä me ahmat loitolla pidämme.“

Väki teki niinkuin isäntä käski, ja jo seuraavana päivänä vaelsi Jauri ukon perhekunta uutta asutopaikkaa kohti Pelto-tunturien rinteelle.

Sinne tultuansa meni Jauri ansojaan katsomaan ja tapasi puoleksi syödyn ahman ansasta. Siitä ukko miettimään, mikä peto tässä lienee käynyt. Eihän susi eikä karhu ahman lihaa syö. Täällä on varmaankin toinen ahma käynyt. Ukko irrotti ahman jäännöksen ja viritti ansan uudelleen.

Seuraavana yönä vartioitiin poroja kaiken yötä. Koirat ulvoivat usein, mutta petoja ei tullut näkyviin. Rauhoittuneina pystyttivät lappalaiset kotansa. Iltapuolella kävi Jauri ukko jälleen ansojaan tarkastamassa. Oli kuin olikin ahma tarttunut ansaan.

„Ähäh, sinäkö senkin ahmatti! Lienet toissa yönä toverisi syönyt, etpä sinä nimeäsi ole turhasta saanut! Ahmoja te olette, — kylläisiksi ette pääse milloinkaan. Syötte syömästä päästy-ännekin.“

Ahma kirkkaisi rumasti Jauri ukon nähdessään ja puristi itsestään ilkeän ja väkevän haaskan hajun. Jauri ukko vetäysi kiireesti loitommalle, sillä sitä hajua ei kestä mikään muu olento kuin ahma itse.

„Hajullasiko luulet pelastuvasi!“ tiuskasi ukko. „Kyllä minä kuolemaasi vartoa jaksan.“

Seuraavana aamuna oli ahma hengetönnä. Kuollut peto mukanaan saapui ukko kodalleen, viskasi ahman maahan ja sanoi: „Tuossa se nyt on, se toverinsa syöjä. Ne ovat ilkeitä ja julmia petoja, nämä ahmat. Tämäkin lykkäsi semmoisen haaskan hajun, että olin läikähtyä.“

„Kylläpä niitä näyttää täällä olevan“, arveli kotiväki. „Mutta

Ahma poron kimpussa.

rotkot suojanaan“, virkahti loukossaan istuva poropaimen.

„Turha tämä tunturille muuttaminen oli. Eihän täällä pitkältikään jakseta ahmoja vartioida. Laaksossa ne eivät toki ole niin rohkeita kuin täällä, jossa niillä on laajat alat“, huokaili emäntä.

„Ole huoletti, muoriseni, kyllä minä ahmoista vastaan. Viikon päästä tulee meille lisää kaksi paimenta ja kolme koiraa. He tuovat mukanaan 15 porolehmää.“

„Toivon että meillä ensi talvena on jo 400 poroa. Täällä ovat laitumet hyvät ja porolauman koossapitäminen verraten helppoa, kun eivät pääse katoamaan tietämättömiin — ja ahmoja taas en minä pelkää. Vaivaiskoivukin on niin hyvää polttopuuta, ettei tarvitse turpeisiin turvautua.“

Ulkoa kuului kiivasta haukuntaa. Paimen syöksyi ulos ja Jauri ukko jäljessä. Siellä ajoivat koirat ahmaa tunturin rinnettä ylöspäin.

„Kun eivät vaan ajaisi sitä niin kauas että joutuvat useamman ahman hampaisiin“, pelkäili paimen.

„Eiväthän ahmat joukossa liiku, parittainhan ne kulkevat! Etkös sitä tiedä?“ sanoi Jauri. „Eihän uros saa olla lähelläkään, kun naaraalla on pennut.“

sen maineinen se onkin tämä Peltotunturi.“

„Ansoineni ja koirineni minä ne pian hävitän. Eivätpä viime yönäkään uskaltaneet näyttäytyä“, ylpeili ukko.

„Saamme varmaankin antaa niille monta paistia, ennenkuin ne hävitetyiksi saat“, vastasi emäntä.

Kukapa niitä pysyy sukupuuttoon hävittämään, niillä kun on aavat tunturit ja syvät

„Joutavia eläimiä nuo ahmat, kun ei niiden turkkikaan kelpaa mihinkään. Kaikesta, mitä Jumala on luonut, on hyötyä, mutta mitähän hyötyä ahmoista lienee?“ arveli paimen.

„Ihmisten taikaluuloa se vain on, että ahman turkista siirtyy ainainen nälkä ihmiseen, joka sitä käyttää. Mutta pahin asia on, ettei millään saa hajua ahman turkista pois.“

Koirat palasivat takaisin, kuljettaen edellään vuoden vanhaa poroa, jonka lapa oli revitty.

„Katsos peijakasta!“ huusi Jauri. „Nyt se ahma pääsi veren makuun. Pian se on taas porojen kimpussa.“ Kiirein askelin meni ukko kotaan ja käski paimenen hoitaa poron haavaa. Itse hän latasi pyssynsä, otti koirat mukaansa ja läksi ahmaa takaa ajamaan.

Koirat olivat pian jäljillä, hyppivät ja haukkuivat kiivaasti. Ukolla oli täysi työ pitää niitä koossa. Jauri tiesi hyvin, ettei hän päivän aikana ahmaa tapaa, mutta hän tahtoi muutamilla laukauksilla säikäyttää pedot loitommalle.

Ahman näläntunne on kuitenkin siksi kiduttava, että se harvoin antaa itseensä pelottaa. Ruokaa kohden on sen pakosta riennettävä, vaikka aavistaisi vaarankin uhkaavan. Niinpä nytkin.

Tuskin oli Jauri päässyt kotaan takaisin, kun koirat taas alkoivat haukkua vimmatusti. Uudestaan Jauri sieppasi pyssynsä ja juoksi ulos. Taas koirat ajoivat ahmaa. Jauri tähtäsi petoa, ja laukaus onnistui niin, että ahma kaatui. Jauri juoksi sen luo, sieppasi sitä korvasta kiinni ja laahasi sen kotiin. „Tästä tulee ansioihin hyvä syötti“, sanoi hän ja viskasi ahman tantereelle.

Paimenen suu vetäysi hymyyn, kun hän näki ahman, ja hän sanoi: „Kylläpä noita petoja näkyy syöteiksikin riittävän, — emmeköhän liene vielä pulassa, jos jääme tänne niiden kump-paleiksi.“

Jauri ukko pysyi yhä vaan lujana uskossaan, että hän ker-ran vielä hävittää ahmat tunturiltaan!

Jääkarhu.

Valaanpyyntilaiva purjehti Jäämerta. Laivan kokassa seisoi Samuli Koijonen. Hän oli ensi kertaa valaanpyynti-matkalla ja seisoi sentähden usein laivan keulassa ympäristöä tähystämässä. „Mikä kumma tuo tuolla on?“ hän kysyi toveriltaan ja juoksi hakemaan laivakiikaria. Sen avulla hän näki kolme jääkarhua jäälautalla. „Tuolla on kolme jääkarhua!“ hän huudahti, „eikö lähdetä ampumaan niitä!“

Sellaisesta pikku saaliista me emme välitä“, vastasivat toverit. „Siellähän on kolme suurta karhua“, vastasi Samuli ihmetellen toverien välinpitämättömyyttä.

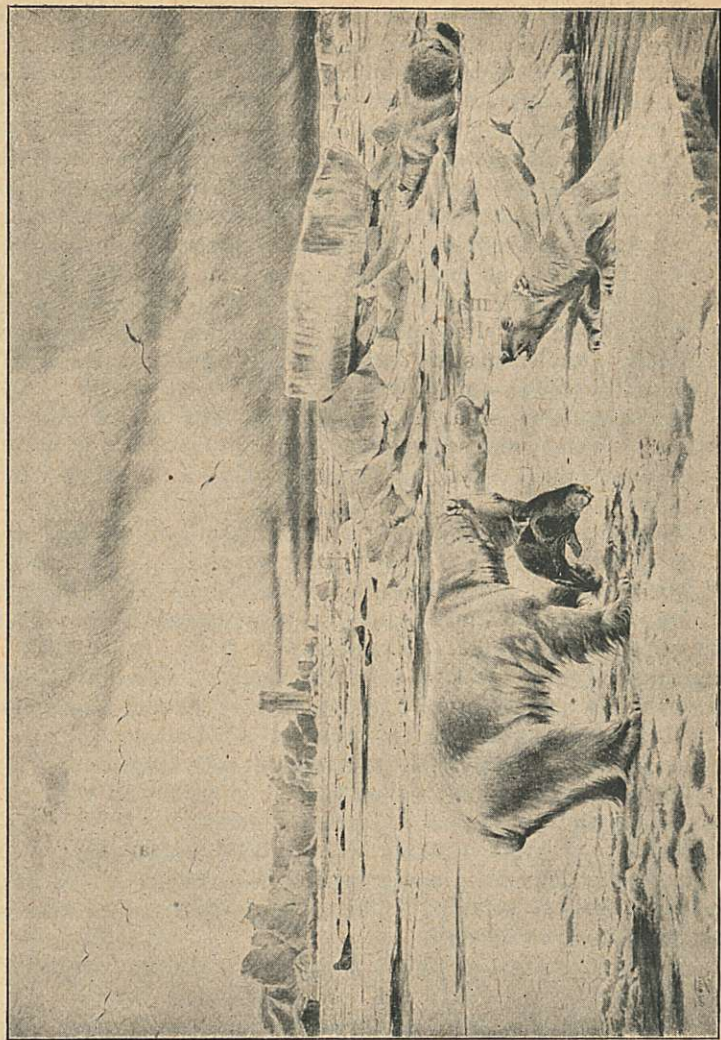
„Eikä niitä jäälautalta auta yrittääkään. Jos luoti sattuu vaikka kuinka hyvin, sukeltaa jääkarhu veteen, kuolee sinne ja menee pohjaan. Harpuunilla se on otettava, ja semmoinen leikki on vaarallinen, sillä niin lähelle otusta ei pääse muuten kuin veneellä. Ja usein sattuu, että karhu sukeltaa veteen ennenkuin vene kerkiää kyllin lähelle. Silloin tulee pyytäjän olla varuillaan, sillä karhu nousee äkkiarvaamatta pinnalle veneen viereltä, tarttuu etukäpälin veneen laitaan ja kaataa sen, — ja niin pyytäjät ovat menneitä miehiä“, selittivät hänelle toiset.

Laiva kulki eteenpäin, ja jäälauttakin näytti Samulista lähenevän. Samuli ei enää malttanut mieltään, vaan haki pyssynsä. Mutta pyssyn käteensä saatuaan hän jäikin ihmetellen katselemaan kuinka pienemmät karhut kävivät suuremman kimppuun. Oliko se leikkiä vaiko totta, sitä Samuli ei ymmärtänyt. Ison karhun hän näki sukeltavan veteen, ja hetken kuluttua lennähti isonlainen hylje lautalle. Kohta sen jälkeen nousi myös äsken sukeltanut iso karhu jäälle. Kaikin kolmin ne sitten ryhtyivät hyljettä repimään.

„Niinhän nuo häärivät kuin ihmiset“, sanoi Samuli. „Ihmeellisintä tuosta häärimisestä et kuitenkaan ymmärtäne. Äskeinen temmellys, jolle niin makeasti nauroit oli ankaranlainen perheriita. Poikaset siinä pakottivat emänsä ruokaa hankkimaan“, selittivät toverit Samulille.

„Mitä joutavia, kyllä emä poikasiltaan puolensa pitää.“

„Eipä vaan pidäkään, se kun huoltaa poikasensa kahden vuoden vanhoiksi. Silloin täytyy jo uroonkin tulla apuun ennenkun poikaset luopuvat emostaan ja alkavat omin voimin toimia.“

Jääkarhuja.

Samulissa oli herännyt pyyntihimo, eikä hän malttanut enää olla ampumatta. Hän laukaisi pyssynsä karhuja kohti, ja silmänräpäyksessä sukelsivat kaikki kolme otusta veteen.

„Sen siitä sait“, sanoivat toverit, kun Samuli seisoi nolona pyssy kädessä. Miehet olivat edelleen kannella. Hetken kulluttua he näkivät karhujen kiipeävän jälleen jäälautalle. Selvään he huomasivat kuinka emo auttoi haavoittunutta pentua jälle.

Siinä se hoiteli sitä mitä hellimmin, milloin sen haavaa nuolien, milloin päätä kohotellen. Sillä aikaa toinen pentu huoletonna söi hyljettä. Vihdoin emä meni hylkeen luo, repäisi palan siitä ja tarjosi sitä sairaalle pennulleen. Mutta tämä ei enää ruoasta välittänyt. Emo alkoi käännellä sitä puolelta toiselle, mutta kun ei elon merkkiä siinä huomannut, istahti se sen ääreen, kohotti päänsä, katsoi laivaa kohti ja ulvahti mitä surullisimman valituksen.

„Melkeinpä tuo näyttää ymmärtävän, että täältä päin sen pentua ammuttiin“, sanoi Samuli.

„Kyllä eläimillä usein on enemmän älyä kuin ihmiset luulevatkaan.“

„Mutta tuolla hylkeelläpä ei paljon järkeä ollut, kun hypäsi karhujen lautalle.“

„Luuletko sen sinne ehdon tahdon hypänneen? Etkö nähty, että emo-karhu kävi vedestä sen pyytämässä ja voimakkaalla käpälällään viskasi sen lautalle?“

„Noin suurta hyljettä ei niinkään viskata“, naurahti Samuli.

„Jääkarhu voimakkailla käpälillään voi viskata suurempia-kin hylkeitä, vieläpä korkeammallekin.“

Laivan kello soi, ja miehet poistuivat päivälliselle.

„Olisi sentään pitänyt hakea nahka lautalta. Se olisi ollut kaunis saalis kotiin vietäväksi“, arveli Samuli.

„Kyllä sinä vielä nahkoja saat vaikka tusinoittain. Kunnan tästä päästään valaita ampumaan, niin tulee jääkarhuja haaskalle joukottain. Ota siitä sitten nahkoja niin monta kuin sinussa on miestä ottamaan.“

* * *

Valaanpyyntilaiva oli Huippuvuorten luona ankkurissa. Suuri valas oli laivan vieressä, ja toinen samanlainen oli vedettynä läheiselle karille. Laivan miehistö oli kiireisessä työssä. Kirveil-

lään ja väkipuukoillaan he irroittivat rasvakerrosta valaasta. Mutta sitä tehdessään he saivat olla varuillaan jääkarhuja vastaan. He eivät voineet ollenkaan liikkua muuten kuin ase kädessä, sillä jääkarhut vainuavat peninkulmien päähän valaanrasvan hajun, joka on niille mitä parasta herkkua.

Laivan ympäristölle oli nytkin kokoontunut suuret joukot jääkarhuja. Vähän väliä ne pistivät päänsä ylös merestä ja iskivät vankat terävät kyntensä valaan kylkeen ja anastivat itselleen miesten valmiiksi viiltämiä rasvakaistaleita. Täten miehet olivat alituisessa hengenvaarassa, sillä viekas ja vikkela jääkarhu iskee kyntensä halusti ihmiseenkin milloin uskaltaa.

Tällöin oli Samuli Koijosella tilaisuus näyttää kykenikö hän jääkarhujen turkkeja itselleen kokoamaan.

Karille vedetyn valaan rasvan nylkeminen oli sangen vaikeata, sillä sinne oli mentävä laivan pikku veneellä, ja jääkarhuja uiskenteli siinä yltympäri. Vihdoin täytyikin työ järjestää niin, että viisi miestä pantiin jääkarhuja pyytämään toisten valaita nylkiessä.

Karhunpyytäjäksi joutui Samulikin. Siitä hän tuli vallan haltioihinsa. Harpuunit terotettiin uudestaan, köysirullat voideltiin liukkaiksi ja laivan isoin vene laskettiin vesille. Siihen asettuivat pyytäjät. Samuli Koijonen seisoi veneessä suorana kuin honka, kädessään harpunikeihäs heittoon ojennettuna.

Jopa karhu nousi valaan kylkeen. Siihen Samuli iski harpunikeihäänsä, joka osui jääkarhua otsaan. Silmänräpäyksessä karhu sukelsi veteen, pudisti keihään irti päästään, ja Samuli sai nostaa tyhjän keihäänsä takaisin. Samassa nosti kaksi jääkarhua päänsä veneen vierestä ja iski kypälänsä veneen laitaan. Sitä toiset pyyntimiehet odottivatkin ja seisoivat kirveet valmiina iskuun. Ja samassa kun karhun kypälät iskivät veneen laitaan, löi kaksi heistä ne kirveellään poikki ja toiset kaksi iskivät harpuuninsa karhujen kylkiin. Hölmistyneenä Samuli seiso keihäs kädessään ja katseli ihmeissään toisten varmaa ja nopsaa toimintaa.

Hetken kuluttua lakkasivat harpuuniköysien rullat juoksemasta. Silloin ymmärsivät pyytäjät, että saaliit olivat kuolleet, ja he hinasivat ne veneeseen.

Komeita otuksia ne olivatkin. Vallan mielissään pyytäjät katselivat niitä. Vihdoin kysäisi yksi miehistä: „No, Samuli,

Jääkarhu-emo pentuineen.

missä sinun otuksesi on?" Hämillään Samuli vastasi: „Kova otus tuo lienee ollutkin, kun ei pökertynyt, vaikka sai sellaisen iskun otsaansa.“

Sitä miehet nauramaan: „Emme ole kuulleet vielä kenenkään halkaisseen jääkarhun kalloa, ja harpuunilla se lienee kerrassaan mahdotontakin. Kun toiste isket, niin iske vasempaan kylkeen. Se se on aina varmin paikka otuksessa. Mutta jos et pääse siihen asentoon, että voit vasenta kylkeä iskeä, niin heitä joka tapauksessa harpuuni karhun vartaloon, sillä sen päkallo on liian kova.“

Tuskin olivat viimeiset sanat lausutut, kun iso jääkarhu nosti verisen päänsä vedestä. Nyt Samuli iski vuorostaan vim-

matusti harpuuninsa sen kylkeen. Otus sukelsi. Harpuuniköyden rulla pyöri niin vinhasti, että tuskin saattoi erottaa sen liikkuvan. Köysi loppui, ja jääkarhu veti venettä perässään. Kiireesti sitoivat miehet toisen köysirullan edellisen köyden päähän ja irroittivat sen tyhjästä rullasta. Kun toisen rullan pyöriminen alkoi hiljetä, rupesivat miehet lappamaan köyttä veneeseen. Jopa tuli karhu näkyviin, ja aika poika se olikin. Veneeseen sitä ei nostettu, vaan se soudettiin laivaan. Siellä jääkarhu mitattiin, ja siinä oli kuonosta häntään yli kolme metriä pituutta.

Monessa matkakertomuksessa mainitaan jääkarhun sieppaavan jonkun valaanpyyntilaivaston miehen ja tavallisesti nylkevän häneltä päänahan ja musertavan suurella kidallaan pään samoin kuin se myös tekee hylkeille. Vaarallisimpana pidetään jääkarhua kaukana pohjan perukoilla, missä se on vähimmän oppinut tuntemaan ihmisten pyyntikeinoja. Mutta toiset taas pitävät jääkarhua niin vaarattomana, että väittävät sitä vastaan voivan puolustautua pelkällä kepillä, jonka päähän on kiinnitetty puukko.

Myyrä.

Syrjälän isäntä tuli pelloilta iso seitsemäntoista senttimetrin myyrä kädessään. Hän heitti sen takan kulmalle ja sanoi: „Tuossa sain edes yhden pahantekijän surmatuksi.“

„Viitsit sen oikein tupaan tuoda“, mutisi emäntä.

„Sillä on silkin pehmoinen turkki“, sanoi isäntä. Noin suuri myyrä sopii kyllä nylkeä; sen turkista saa pehmeät ranttikaisten sisustat. — Tuleppas nyt kanssani pelloille, niin saat nähdä, mitä työtä ojamyyrä tekee.“

Emäntä seurasi isäntää pelloille, josta juuri oltiin perunoita nostamassa. Siellä isäntä vei hänet keskelle peltoa kiven luo ja näytti maan sisässä olevaa suurta perunakasaa, jossa kaikki perunat olivat rikki purtuja ja halaistuja.

„Tuollaistako se myyrä tekee?“ kysyi emäntä ihmeissään. „Onhan siinä perunoita melkein viisi kappaa. Mitenkä niin pieni eläin voi tuollaisen kasan koota maan sisään? Onhan

Maamyriä.

siinä ollut kova työ niin aukon kaivamisessa kuin perunoiden keräämisessäkin.“

Emäntä otti käteensä kepin ja alkoi sillä levittää perunakasaa. Ihmeekseen hän näki siinä myöskin sipuleja sekä herneen- ja pavunpalkoja. „No, onpa tuo myyrä aika veijari; ei tuo vaivojaan laske, kun on puutarhasta asti kantanut palkoja ja sipulejakin talvivaroiukseen.“

Ojamyrrä.

„Oikein me täällä pelolla ihmettelimme, minne perunat pellostä olivat joutuneet“, jatkoi isäntä. Mutta tuostapa niistä nyt osa löytyi, ja ties miten paljon vielä toisia säilyjä lieneekään.“

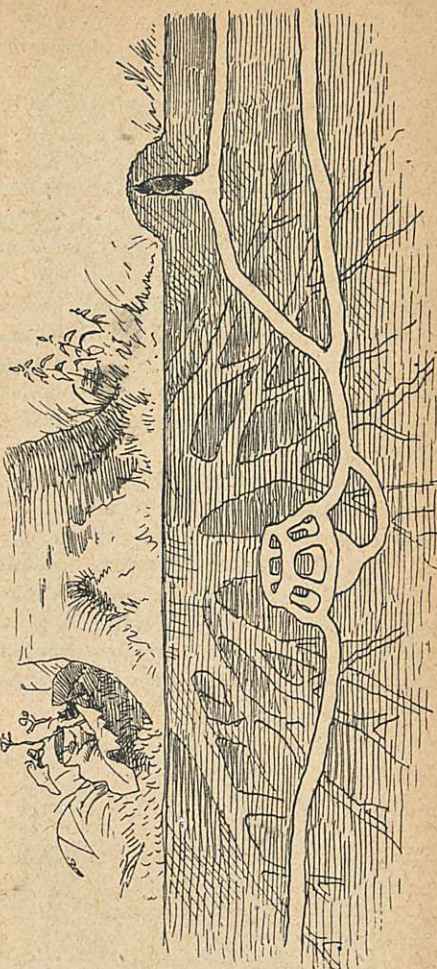
Päivällispöydässä keskusteltiin myyrän perunatosta. Silloin Heikki sanoi: „Luonnontieteessä sanotaan, että myyrä syö yksinomaan maan sisässä olevia eläviä niinkuin hyönteisiä, lieroja, toukkia y. m. s., jotka tekevät maamiehelle suurta vahinkoa, eikä kasvisaineksia ollenkaan. Tuskinpa se on ne perunat sinne kantanut.“

„Mene pellolle katsomaan“, vastasi äiti Heikille, „ja pyydä opettajaa myöskin katsomaan, ellei hän muuten usko.“

Syötyään lähti Heikki myyrän perunakuopalle ja juoksi sieltä suoraan opettajan luo asiata kertomaan.

Kun opettajan äiti, Kreeta muori sen kuuli, sanoi hän: „Nyt tulee kova talvi, koska myyrä eväitä kokoo.“

Opettaja ja Heikki läksivät yhdessä pellolle. Perunakuopan nähtyään sanoi opettaja: „Tämä ei ole sen myyrän työtä, jonka isäsi tupaan toi. Maamyyrä, joka kaivelee maata lapion muotoisilla etujaloillaan, ei perunoihin kajoa. Mutta peltomyyrä ja kesät järvien rannoilla elävä ojamyyrä, jotka kumpikin ovat rotan läheisiä sukulaisia, ne keräävät perunoita talviruoaksensa.“

Maamyyrän pesä.

„Tässä on pehmeää, mehevää maata, helppo sinun olisi tutkia myyrän käytävät ja löytää sen pesä“, jatkoi opettaja puhettaan Heikille.

Kun isäntä huomasi heidät pellolla, tuli hänkin siihen myyrästä puhumaan. „Eikö opettaja tiedä neuvoa, millä tavalla myyrä saataisiin hävitetyksi?“ hän kysyi.

„Hävitetäänhän niitä usealla tavalla“, vastasi opettaja. „Toiset kylvävät naftaliinia niihin paikkoihin, missä huomataan myyrrien liikkuvan. Toiset tekevät väkevää lipeävettä ja ruiskuttavat sitä myyrän pesän seutuville. Myyrä, jolla on erinomaisen tarkka hajuaisti, tuntee kohta vastenmielisen vieraan hajun ja muuttaa kiireimmiten pesänsä kauas siitä.“

„Ihmiset kertovat myyrällä maan sisässä olevan oikein linnan tapaisen asunnon kaksinkertaisine piirityskäytävineen, holveineen ja keskustoineen. Mutta kukahan lienee tuota nähnyt?“ arveli isäntä.

„On kyllä maamyyrällä“, vastasi opettaja. „Luonnontutkijat ovat sen asian selville ottaneet, ja tämän näkönen se on“, hän selitti, piirtäen kepillään myyrän pesän maantienhiekkiaan.

Isännän tätä piirustusta katsellessa lisäsi opettaja: „On se aika taitava eläin ja samalla julma peto. Missä se vain toisen myyrän tapaa, niin heti ne käyvät toistensa kimppuun, ja heikompi joutuu vahvemman syötäväksi. Sanotaanpa, ett'ei se säästä omia poikasiaankaan, jos ne vain emästä erottuaan sen pesäkäytäviin joutuvat.“

Siili.

„Äiti, tulepaş katsomaan, mikä täällä on?“ huusi Anna-Liisa puutarhasta.

„No, mikäs siellä sitten on?“ kysyi äiti.

„Äiti, täällä makaa piikkinen pallo.“

„Se on siili, lapseni. Älä koske siihen, sen piikit pistävät. Mene siitä loitommalle, että se uskaltaa mennä pesäänsä.“

„Kuinka se sinne pääsee, en minä sillä jalkoja näe. Ei tuo mikään eläin ole, tule katsomaan, äiti, pallo se vain on.“

„Kyllä minä tiedän, mikä se on“, vastasi äiti. „Mene nyt vain loitommaksi, niin se lähtee pesäänsä.“

„Missä sen pesä sitten on. Ei tässä mitään pesäpaikkaa ole“, vastusteli Anna-Liisa.

„Sen pesä on maan sisässä ja siinä on kaksi suurta käytävää, toinen pohjan-, toinen pesän eteläpuolella. Siili sisustaa pesänsä pehmeäksi korsilla, lehdillä, sammalilla ja heinillä. Siellä sen on lämmin ja hyvä olla. Kun tuuli syksyisin puhaltaa kylmästi siilin pesään, tukkii se taitavasti tuulen puolelta käytävänsä ja aukaisee hätävarakseen myötätuuleen uuden käytävän. Siinä se nukkuu koko talven, ja sikeästä unestaan sen herättää vasta kevään aurinko.“

„Äiti kulta, et sinä nyt kuitenkaan arvannut mikä täällä on, sillä mitä käytäviä tuollainen pallo osaisi kaivaa!“

Äiti pani leveälierisen puutarhahatun päähänsä ja meni Anna-Liisan luo. Siellä Anna-Liisa osotti äidilleen palloksi vetäytynyttä siiliä, joka äidistä näytti olevan suurimpia laatuaan. „Kyllä se on siili, niinkuin sanoin. Mene keittiöön ja tuo puhdasta vettä jollakin astialla, niin kaadamme vettä sen päälle, jotta se oikaisisi itsensä.“

Anna-Liisa juoksi kiireesti hakemaan vettä ja kaasi astiasta

Siili poikasineen.

siilin päälle. Silmänräpäyksessä siili oikaistui, mutta livahti samassa ruohikkoon, niin ett'ei Anna-Liisa ehtinytkään nähdä, minkälainen se oikeastaan oli. Hän näki vain, että se osasi juosta.

„Tuopa oli kummallinen eläin!“ huusi Anna-Liisa ihmetellen. „En minä ole semmoista ennen nähnyt.“

„Kyllä sinä niitä vastedes useinkin näet, sillä niitä on tässä puutarhassa paljon“, sanoi äiti.

Joitakuuta viikkoja sen jälkeen istuivat Anna-Liisa ja Antero iltahämärässä puutarhan keinulaudalla. Silloin he näkivät myyrän pistäytyvän esiin käytävästään, ja samassa silmänräpäyksessä siili hyökkäsi myyrän selkään, puri sitä niskaan ja surmasi sen.

„Tuo siili, se on niin julma peto“, sanoi Antero, „että se olisi hävitettävä täältä. Se syö pikkulintujen munat ja poikaset, niin että linnut ovat vähentyneet puutarhastamme, ja kananpoikastenkin häviämistä äiti usein valittaa. Hyönteisten syöjä tuon pitäisi olla, ja kaiketi se niitäkin paljon hävittää. Aika suuri syömäri se vain on.“

Illallispöydässä lapset kertoivat siilistä, ja silloin isä kysyi Anterolta: „Osaatko ottaa siilin kiinni?“

„Miksi en minä sitä osaisi“, vastasi Antero. „Eihän muuta tarvitse kuin tarttua siihen myötäsukaa, jotta piikit painuvat alas. Mutta mitä minä sillä tekisin?“

„Panisit multaa johonkin isonpuoleiseen lovelliseen puulaa-tikkoon ja asettaisit siilin siihen. Silloin voisit oikein läheltä tieteilijän tavoin tutkia siilin elämäntapoja“, vastasi isä.

„En minä viitsi“, vastasi Antero. „Siili on niin paha ja vastenmielinen eläin.“

„Jumala ei ole luonut mitään niin ala-arvoista, ettei ihmisen sitä tutkia kannattaisi. Luonnon tutkiminen on Jumalan palvelusta. Siinä oppii ihminen sekä silmiensä että järkensä avulla tuntemaan luomistyön suuruutta sen pienimmissäkin kohdissa“, neuvoi isä.

* * *

Eräänä iltana Antero oli jälleen puutarhassa ja huomasi siilin ruusupensaan juurella. Heti hän juoksi hakemaan sopivan häkin ja täytti sen runsaasti puolilleen pehmeällä puutarhamul-

lalla. Sitten hän meni siilin luo ja aikoi ottaa sen kiinni. Mutta kovinpa hän hämmästyi, kun tuo piikkipallo aina pyörähti vastapäin, vaikka hän olisi sitä miltä puolelta tavoitellut. Kummas-tellen hän sitä siinä hetken katseli, kun se yhtäkkiä oikaisi itsensä ja livahhti pensaikkoon.

Nolona Antero kätki häkkilaatikon ruohikkoon ja päätti ensi kerralla olla rohkeampi. Seuraavana iltana hän seiso i taas erään siilin vieressä, multalaatikko toisessa ja siipi toisessa kädessä, ja aikoi vahvalla siivellään suoraa päätä sysätä sen multalaatik-koon. Mutta se oli helpommin ajateltu kuin tehty, sillä tällä-kään kertaa hän ei osannut olla kyllin vikkellä. Siili livahhti taasenkin hänen käsistään. — Antero ei luopunut aikeistaan, vaan yritti seuraavana iltana vielä kerran, ja vei kuin veikin siilin isälleen.

Isä asetti laatikon tuolille ja sanoi Anterolle: „Nyt siili on sinun kasvattinasi, ja muista että ruokit sitä kunnollisesti.“

„Kuka sitä ruokkii sillä aikaa kun minä olen koulussa?“ kysyi Antero.

„Kyllä minä ruokin sitä, kun sinä vain hankit ruoan“, sanoi isä.

Siitäpä Anterolle alkoi kova työ. Hän kantoi onkilieroja, kastematoja, hiiriä, kaikenlaisia hyönteisiä ja toukkia siilille. Kerran hän toi pienen kuolleen linnunkin. Mutta äärettömästi Antero hämmästy i, kun isä niityltä toi elävän kyykäärmeen ja laski sen siilin laatikkoon ja sulki laatikon kannen. Nyt luuli Antero siilin päivien olevan lopussa ja ihmetteli miksi isä tahtoi näin julmalla tavalla tappaa siilin. Mutta ennenkuin Antero laatikon luota lähti, hän näki sanomattomaksi ihmeekseen, kuinka siili mullasta noustuaan hyökkäsi käärmeen kimppuun. Siinä sitä taisteltiin. Käärme puri siiliä ja siili käärmettä pitkän aikaa, kunnes siili lopulta pääsi voitolle. Se murskasi käärmeen pään ja söi sen suuhunsa myrkyhampaineen kaikkineen ja jatkoi maiskuttaen ateriaansa, kunnes pääpuoli käärmeestä oli syöty. Ateriansa jälkeen siili tyytyväisenä painautui multa an.

Vihdoin Antero kyllästyi hankkimaan siilille ruokaa ja tahtoi viedä sen puutarhaan takaisin. Mutta silloin isä sanoi, ettei sitä nyt enää kannattanut viedä pois, kun se noin kesyksi oli saatu. Isä käski Anteron viedä sen navettaan rottia pyytämään.

„Rottia“, kertaili Antero, mitäpä siili niille voisi?“

„Etkö muista, mitenkä käärmeen kävi? Tottahan käärme on monta vertaa vaarallisempi vastustaja kuin rotta! Vie nyt tämä navettaan ja hae toinen siili laatikkoon kesytettäväksi, niin panemme sen talliin. Kyllä silloin rotat häviävät.“

Päästäinen.

Piii piii piii . . . kuului heikko piipitys hiiren loukosta.

„Nyt siellä on hiiri“, sanoi Maija-Liisa, otti lampun ja meni hiiren loukkua katsomaan. „Voi, sinua pientä vaivaista, herkulisen aterian luulit saavasi, ja loukkuun menit.“

„Mitä se Maija-Liisa siellä yksikseen juttelee?“ kysyi Emma täti.

„Hiirelle minä tässä vain juttelen. Mutta outo hiiripä tämä onkin. Enhän minä tällaista ole ennen nähnytkään.“

„Annappa kun minäkin katson!“ sanoi Aino, juosten Maija-Liisan luo. „Älähän nyt, tuo on päästäinen.“

„Mikä?“ kysyi Maija-Liisa ihmetellen. „Eikös tämä olekaan oikea hiiri, hiireltähän tämä minusta sentään näyttää, vaikka sillä onkin vähän omituinen nokka.“

„Päästäinen on tosin hiiren näköinen, mutta kirjassa sanotaan, että päästäisellä ei ole jyrsimähampaita ollenkaan niinkuin hiirellä, vaan täydelliset hyönteissyöjän hampaat. Ne kuuluvat olevan terävät kuin hauen hampaat.“

Aino raotti pikkaisen loukun ovea ja aikoi pudottaa päästäisen vesisankoon, mutta päästäinen hyppäsi sangon ylitse ja vilahti tiehensä.

Ällistyneenä seisoivat Aino ja Maija-Liisa. — „Tuopa oli vikkellä otus“, harmitteli Anna-Liisa. „Enpä olisi uskonut sen tuollaista hyppäystä osaavankaan.“

Piii piii piii . . . kuului taaskin.

Ainb kulki ympäri huonetta ja tarkasti huonekalujen alustat. Silloin hän näki kaksi päästäistä yhtenä pallona pyörähtelevän sinne tänne.

„Kas nyt noita“, nauroi Aino, „kun rupeavat leikkimään aivan kuin kotonaan hyvässä turvassa olisivat.“

Päästäinen.

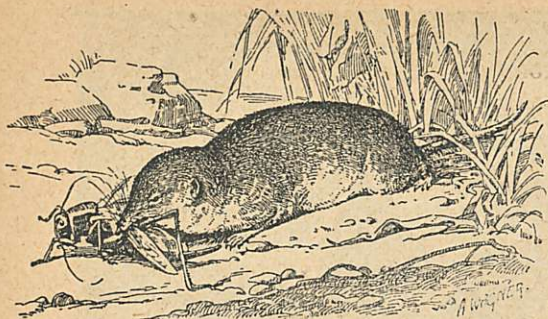
Mutta pian hän huomasi leikin olevan kaukana. Toinen päästäinen juoksi keskilattialle ja kuoli siihen iso haava kurkussa ja muutenkin verissään. Aino meni nyt katsomaan, mihin toinen päästäinen oli jäänyt ja löysi senkin kuolleenä sängyn alta.

„Eiväthän ne leikkineetkään, ne tappelivat!“ huudahti hän. „Ja niin hurjasti, että molemmat kuolivat! Nytpä muistankin, että opettaja sanoi päästäisten olevan niin julmia ja verenhimoisia, että tappavat ja syövät toisensakin.“

„Mitä niistä sellaisista puheista on“, inttäili Maija-Liisa, „näkehän sen, että hiiriä nuo ovat, jotka ahtaissa raoissa kulkiessaan ovat haavoittuneet.“

„Ei, ei, kyllä ne päästäisiä ovat. Jos et muuten usko, niin katsoppas niiden nokkaa ja hampaita“, vakuutti Aino.

„Nyt mahtaa tulla kova talvi, koska päästäiset tunkeutuvat ihmisasuntoihin. Ne muuten karttavat asuntoja yhtä tarkkaan kuin päivän valoakin“, sanoi Emma täti.

Päästäinen heinäsirkan kimpussa.

Seuraavana kesänä, eräänä kauniina elokuun kuutamoyltana kävelivät Emma täti, Aino, Eero ja Maija-Liisa niityn poikki vievää polkua. Silloin ilmestyi heidän eteensä pieni eläin, joka hyvin vikkelästi juok-

senteli sinne ja tänne.

„Kah, tuossa on päästäinen!“ huudahti Eero.

Mistä sinä sen päästäiseksi tunnet?“ kysyi Maija-Liisa.

„Etkö näe, kuinka se koko ajan juoksee nuuskien nokka pystyssä. Päästäinen näkee kovin huonosti; sentähden sen täytyy haistinsa avulla löytää tiensä ja saaliinsa.“

„Sepä se nyt onkin vasta nuuskija, jonka nokkansa turvissa elää täytyy“, virkkoi Maija-Liisa nauraan.

„Nuuskija“, kertaili Eero tyytymättömänä. „Päästäisellä on niin erinomainen hajuaisti, ettet sitä voine ymmärtääkään, ja sen nokassa on niin herkäät vainukarvat että se niiden avulla selviää paremmin kuin moni muu silmillään.“

Aino pelkäsi jo väittelyn syntyvän Maija-Liisan ja Eeron välille. Sentähden sekaantui hänkin puheeseen ja sanoi: „Päästäinen syö vahingollisia hyönteisiä ja niiden toukki. Senpätähden maamiehet ovatkin mielissään, kun tapaavat päästäisiä metsissä ja pelloillaan.“

„Kyllä kai nuo tuollaiset eläimet mahtavat suurtakin apua tehdä“, sanoi Maija-Liisa hymyillen.

„Kyllä ne vain hyötyä tekevät“, vastasi Eero, „sillä harvinaisen hyvä ruokahalu niillä on. Sanotaanpa päästäisen syövä oman painonsa verran ravintoa vuorokaudessa. Mutta illettävä myskin haju niissä on. Kun kissa tai näätä tappaa päästäisen, niin se jättää sen siihen, sillä sama inhottava haju on sen lihassakin.“

Vahti ja laiskuri.

Laiskuri oli talon iso musta kissa, joka päivät päästään loikoi sohvalle. Toisinaan tuli Vahti koira häiritsemään Laiskurin lepoa ja sai siltä palkakseen terävät korvapuustit. Siitä niille usein syntyi kiivas riita.

Kerran Vahti suuttui niin että rupesi haukkumaan Laiskuria: „Mitähän varten sinuakin talossa pidetään! Ethän sinä mitään hyötyä tee; et muuta kuin nuket ja syöt.“

„Vai minäkö er mitään tee!“ vastasi Laiskuri ylpeästi. „Minä pidän talon kaapit, loukot, ullakot ja liiterit hiiristä ja rotista puhtaina; kuljeskelen kaiket yöt noita vahingontekijöitä vaanimassa ja surmaamassa. Päivät on minun lepoaikani. Mutta sinä! Mitä sinä todellakin teet? Öisin nuket kopissasi ja päivisin kerjäläiset makupalloja. Siinä ne ovat sinun tehtäväsi!“

Vahti ei ensin älynnyt, mitä vastata. Vihdoin hän sanoi:

„Minä vartioin taloa yötä päivää, etteivät varkaat eivätkä muut vastenmieliset vieraat pääse taloon hiipimään. Sitäpaitsi minä seurustelen isäntäväkeni kanssa ja vartioitsen lapsia, kun he ovat pihamaalla leikkimässä taikka menevät kukkia tai marjoja poimimaan. Minä olen yhtä tarpeellinen talossa kuin toisetkin eläimet. Mutta sinuapa tuskin kaivattaisiin, vaikka talosta häviäisitkin.“

Tästä Laiskuri suuttui niin että sen selkäkarvat nousivat pystyyn.

„Jos minä häviäisin“, vastasi hän, „pääsisivät kaikki hiiret ja rotat talossa valloilleen, kaivaisivat rikki kaikki loukot, söisivät ja tahraisivat kaikki ruuat, vieläpä repisivät ihmisten vaatteitakin. Mutta mikähän paikka menisi epäjärjestykseen, jos sinä häviäisit?“ kysyi Laiskuri halveksivasti.

„Sanon sinulle kerta kaikkiaan: jos minä häviäisin, niin elämä koko talossa menisi mullin mallin. Ihmiset eivät uskaltaisi nukkua rauhallisesti ainoatakaan yötä, vaan pieninkin melu epäilyttäisi heitä ja pakottaisi heidät tarkastamaan sen aiheutta. Mutta kun tietävät minun olevan kartanoa vartioimassa, nukkuvat he yönsä levollisesti ja jaksavat päivällä olla toimissaan.“

„Osaatpa sinä kuvata asemasi tärkeäksi, vaikka se todellisuudessa onkin niin vähäpätöinen, ettei sinua monessa talossa tarvitakaan. Mutta minä olen aivan välttämätön jokaisessa talossa,

SISÄLLYSLUETTELO:

Karhu	3
Satu karhusta	7
Ilves ja susi	10
Susi	12
Kettu	17
Mäyrä	20
Mäntynäätä	24
Satu näädestä ja kotkasta	29
Hilleri ja kärppä	30
Ahma	33
Jääkarhu	38
Myyrä	43
Siili	46
Päästäinen	50
Vahti ja laiskuri	53

... muita tarinoita on vielä saatavana:

2. *Pientä metsänväkeä.*

7—9. *Jänis Vemmelsäären seikkallut*, Anni Swanin kertomia, 3 vihkoa. 4 painos.

10. *Intiaanien taru Hiawathasta.*

11. *Sindbadin merkilliset matkat.*

16—17. *Grimmin satuja.* Kaksi vihkoa.

18. *Vankihäkin kaliifi.*

20. *Aladdin ja taikalamppu.*

24. *Prinssi Keijujalka*, Frances Hodgson Burnettin satu.

25—26. *Apina, joka ei ottanut kuollakseen*, 2 vihkoa.

27—28. *Apennineilta Andeille.*

29. *Kop kop*, Anna M. Roosin satu.

30. *Gulliverin matka*, peukaloisten maahan.

31—32. *Robinson Crusoe.*

33. *Gulliverin matka*, jättiläisten maahan.

Numeron hinta 1 mk.

34. *Kultahanhi*, Grimmin satuja. 2:—

Muita lastenkirjoja:

Lukemisia lapsille, Topeliuksen verraton kirja, R. Koivun kuvittamana. I nidos sid. 4: 50. II nidos R. Koivun ja M. Wendelinin kuvittamana Sid. 12:—

Anni Swanin satuja. (Kootut sadut). Suuri juhla-asu. 15:—. Sid. ja varust. M. Wendelinin loist. värikuvilla 38:—

Me miehet. Eva Hirnin hupaisa kertomus. 10:—.

Jussi ja Lassi. Maria Jotunin pikkupoikakuvaus. Jussin ja Lassin kuvittama. 10:—, sid. 15:—.

Hauska satukirja. Suom. Tyyni Haapanen-Tallgren. 16 hienoa monivärikuvaa. Sid. 30:—.

Sinisaarten eläin-yhdysvallat. Aili Tarvaan jännittävä kaunis satu. 12:—, nid. 20:—.

Metsä ja kartano. Veikko Korhosen eläinsatuja. Kuvitettu. Sid. 5:—.

Maija-mehiläisen ihmeelliset seikkailut, Waldemar Bonselsin ihastuttava lastenromaani. 5:—, sid. 7:—

Metsäniityn kirja, Waldemar Bonselsin kirja kuka, Jumalasta ja eläimistä. 8:—, sid. 12:—

Tarinoita ja pieniä pilajuttuja, Charles Wagnerin hauska, kuvitettu kirja. Sid. 10:—.

Andersenin satuja ja tarinoita, osat I (4:—, sid. 6:—), II (5:—, sid. 8:—), V (4:—, sid. 6:—), VI (3:—, sid. 5:—).